Veronica Balaj

DE ŞAPTE ORI, VIAŢA

EDITURA MIRTON
Timişoara, 2004

Traducerea Dieter Khron
Stilizarea în limba germană: Simina Geta Birăescu

2

Fata primarului din Nussdorf

Sunt. Nu e vorba de cogito ergo sum, pur şi simplu sunt alta. Sunt altfel. Câteva momente de… altceva. Atâta. Nu ştiu ce fel de stare, nu mai încape în mine, mă înhaţă, mă înşfacă de păr, de priviri, îmi aşează pe faţă o mască. De mirare. De bucurie. Şi habar n-am cum să spun că mă simt aici, în faţa casei primarului Weiss din Nussdorf. Clădirea asta are ochi, are suflu, vă spun că nu pot fi jurnalista care să-i ceară primarului un interviu şi nici un trecător pasiv nu pot fi, pe lângă sutele de ani cât are casa. Mă ţine locului un soi de stare nedefinită. Mă salvez, nu mă salvez, dar intru în joc. Zimpul se fâţâie în jurul meu, al casei, ca un bezmetic, sus, jos, înainte, înapoi, mă las aruncată ca o minge. Hopa, înainte, aici, atunci, înapoi, stop! Mă opresc într-un moment nu prea favorabil.

…….....

Johanna plânge. Plânge chiar dacă-i fata cea frumoasă a primarului din Nussdorf. Plânge chiar pentru că-i fata primarului. Onoarea familiei nu poate fi spălată cu lacrimi, Johanna ştie şi totuşi plânge. Tăcută. Ca într-o rugăciune. Fără sughiţuri. Fără suspine. Bobiţele transparente-albăstrii îi spală obrajii, albastrul ochilor i-l decolorează; lacrimile preiau ceva din culoarea pupilelor. Şi tot nu ajută la nimic. În bobiţele transparente încape camera şi acareturile din jur, o vitrină cu decoraţiuni. Chiar, cum de se poate aşa ceva? Se miră Johanna. Bobiţele sărate îi absorb o parte din vlagă şi alunecă, alunecă repezi, repezi peste povara întrebărilor: „de ce? de ce?“ şi „cum să fac să fie bine?“ „ce voi face dacă…“ Toate gândurile i se vânzolesc în jurul întrebărilor pe care le simte arzând. Chiar sub sâni i s-au oploşit înţepător întrebările şi ard cu înverşunarea limbilor unor sălbăticiuni flămânde.

Johanna ştia să acţioneze rapid în orice situaţie. Acum plânge. Erwin, colegul de şcoală care s-a pomenit odată faţă în faţă cu o trăsură trasă de un cal nărăvaş, n-a uitat-o niciodată pe Johanna. Ea l-a salvat când ceilalţi copii stăteau paralizaţi de frică. Apoi s-a

năpustit asupra lui şi i-a tras o palmă. „Să-i fie învățătură de minte!“, spusese plecând trufaşă. Spectacolul se terminase pentru toți gură-cască. Mama sa, doamna Gertrude, primărița, a certat-o. Johanna se uita în ochii săi sfidător şi avea impresia că vede înlăuntrul lor, adâncimi în care se bulucesc una după alta zeci de înfățişări ale mamei sale, tânără, veselă, încovoiată de o durere, cuprinsă de frică sau strigând, încercând să se agațe de ceva salvator, veneau nişte cai în galop peste ea, doamne, totul se rostogoleşte de-a valma cu propria lor casă, iar ea, Johanna, stă pe margine şi se uită împietrită. Nu poate face nici o mişcare. N-a plâns. Nici atunci, nici în alte momente nu-şi lăsase lacrimile slobode. Johanna plângea rar.

*

Ferestrele casei primarului sunt mici. Sticla este compartimentată cu cercevele. Fiecine s-ar opri acum în fața casei fostului primar ar fi privit de ochiul negru al unui geam spart. Un ochi straniu. Şi sever. Un ochi negru ca un decupaj negru. Cât distanța dintre cercevele. Pare desenul făcut de un copil.

Mă uit fix la ochiul întunecat. Am o jachetă albă, lucioasă. Stau locului şi mă minunez. Mă minunez: măi, măi, da’ scunde erau casele pe vremea primarului din Nussdorf! Casa lui are un singur cat. Golul rămas în mijlocul ferestrei sparte e ca un ochi din tăciune. Mă țintuieşte. Mă simt prinsă între veacuri.

Stilul casei primarului este de acum patru secole şi ceva. Eu stau proptită în propriu-mi pas şi privesc. Străduța, aici numită Gasse, îşi tot duce suişul şi coborâşul prin fața casei, fără să o atingă. Poate o apără. Patru secole s-au strecurat şerpeşte prin ochiul negru al ferestrei sparte. Timpul ajuns în fața casei primarului a fost o vreme în chip de mastodont şi apoi, printr-o alchimie, s-a subțiat ca o reptilă şi s-a strecurat prin ochiul ferestrei.

Cobor prin hârțoagele timpului: o iau încetişor, încetişor. Alunec îmi e teamă. Bâjbâi drumul înapoi spre dumineca din care am

plecat iluzoriu căci, de fapt, sunt aici, în, sub lumina soarelui, doamne, ce frică mi-a fost o clipă c-aş putea pieri chiar acum. Dar nu. Nu mă las. Ies din prizonieratul spaimei, uite, aproape am reuşit. Zic în sine-mi că e absurd să mor. Eu sunt vie. Contemporană cu casa cea veche din faţa mea. Simt că exist. Contemporaneitatea noastră e discutabilă. De la om la obiect. Supoziţii pot face. Pot întinde un deget şi pot privi în jur. Sunt eroică, zău. Ca cuvânt, ştiu că sună caraghios şi emfatic dar aşa mă simt. Nu am de gând să cad în melodramă. Tot caraghioasă aş fi... Aleg deci varianta eroismului. Trăiesc. Sunt o favorizată a sorţii.

Încerc poarta. Ia' să văd şi eu ce e, zic. E închisă. Din lemn masiv, ferecată la încheieturi cu ornamente din fier, mă sfidează. Balele timpului au curs peste lemn şi l-au înnegrit.

Ochiul negru nu mai pare straniu. Doar absurda senzaţie de răcoare şi beznă, venită de undeva de sus, plonjează în plină lumină a zilei.

Profesorul H.D. care mă însoţeşte, mare cunoscător al istoriei locului, e încântat de primăvara din jurul nostru. Lemnul porţii îmi aduce aminte de culoarea unor statuete cioplite de un bărbat retras într-o pădure elveţiană. Singur, doar cu lucrările sale, din lemn atins de foc, înnegrit, artistul solitar zicea şi credea că în nervurile din lemn sunt castele, zeităţi şi felurite minunăţii pe care el, dacă vrea, le scoate la iveală. „Cum?", l-am întrebat neîncrezătoare, văzându-l şchiop şi slab, un fel de arătare a cărui adăpost-casă era tot din lemn înnegrit. Pârjolit de flacără. Poarta casei primarului din Nussdorf are aceeaşi tentă întunecată, dar nu-mi dă senzaţia de nimic sinistru. Uneori, sculpturile înşiruite pe drumeagul din pădure căpătau însufleţire sub lumina lunii. Retras din lumea civilizată unde, din staţia de autobuz, putea trimite un fax, aici sculptorul visa castele cu vietăţi fantasmagorice sălăşluind în nervurile bucăţilor de lemn cioplit.

Lemnul porţii de la casa primarului ascunde poate în nervurile sale frânturi de vorbe vechi. Dar nu-mi dau fiori reci. Încerc clanţa. Imposibil de mişcat. Renunţ. Atâta doar că mă simt privită de ochiul negru al geamului de sus.

Seara, am visat-o pe Johanna plimbându-se prin faţa porţii. A propriei sale porţi. Dar părea că nu mă bagă în seamă. Acum, în preajma casei sale este verdeaţă şi sunt flori. Istoria unor întâmplări stă tolănită. Respiră adânc. I se aşează pe chip o lumină. Eu, în schimb, sunt interesată de Johanna.

…….....

Casa pare nelocuită demult. Ochiul întunecat e ca un mic tunel care duce spre un adânc. Nu mă las păcălită de senzaţia de absurditate. Adâncul ar trebui să fie jos, şi nu sus. Mă atrage însă umbra unei poveşti. Se strecoară de-a lungul coridorului îngust...

– Johannaaa! Unde-i Rose-Marie? Vezi să nu facă vreo năzbâtie! Şi parcă miroase a ars!

Vocea doamnei Gertrude urcă din sala de întâlniri a primăriei. Deretică. Vor veni aici proprietarii de terenuri viticole. Taxele vor fi stabilite aici, în această încăpere. Johanna îşi înghite lacrimile. Îşi face un legământ. Un legământ nerostit. Intră în camera alăturată. Rose-Marie nu e. Nu e nici în holul plin iarna cu florile aduse de afară. Rose-Marie preferă să stea aici uneori. De fapt, se ascunde după un leandru şi se leagănă, se leagănă şi bolboroseşte cuvinte de neînţeles, doar de ea ştiute. Rose-Marie articulează silabe şi vorbe ca un copil de nici doi ani, deşi, are aproape douăzeci.

– Rose, Rose! Unde stai? Vino să-ţi dau păpuşa! Nu-i răspunde nimeni. Johanna aleargă, simte pericolul. Pericolul poate fi în grădina din spatele casei. Miroase a ars. Grajdul. Acolo, da, acolo poate fi! Aleargă. Fusta greoaie, lungă, cu dantele la poale o împiedică. Greutatea părului adunat în cozi împletite şi răsucite la ceafă o simte ca pe un bulgăre de gheaţă. „Mi-e frică“, îşi spune. „Doamne, fă-mă puternică!“ Nu ştie dacă rugăciunea i-a fost ascultată atât de repede, simte însă că nu-i sleită de puteri. O cuprinde o îndârjire. Va face cumva să iasă din încurcătură. Se simte împinsă de un resort interior şi parc-ar putea să sară peste orice obstacol. Lacrimile s-au retras undeva în adânc. Nu le mai simte gustul.

6

– Rose, Rose, ai aprins! Of, aici, chiar aici! Fânul arde, puteai lua şi tu foc. Rose-Marie stă lângă uşa grajdului privind. Flăcările au cuprins doar ieslea. Rose-Marie râde.

– Te-ar putea îneca fumul, hai, hai de aici! O îndeamnă Johanna. O trage de mână. Rose-Marie râde. Nu vrea să plece. Nu se lasă uşor înduplecată. Johanna o târâie. Ca pe un sac greoi. E bondoacă şi mai opune şi rezistenţă. O trânteşte lângă nucul bătrân. Aleargă să aducă apă. Fântâna e la un pas. „Focul din sufletul meu, focul din grajd sunt laolaltă. Flăcările mă pot cuprinde din adâncul meu venite“. E gândul nedorit. E totuşi frica.

– Rose, Rose, stai acolo sub nuc!

„Umbra nu arde“, se gândi, turnând prima găleată. Fumul înecăcios o făcu să alerge din nou spre fântână. I se năzări că-şi stinge propria ardere interioară. Alte găleţi turnate cu rapiditate. Bine că n-a fost mult fân în iesle. Pericolul focului era stopat. Johanna răsuflă adânc. Atâta doar că fumul se vânzolea în interiorul ei. „Asta înseamnă că nu mai e flacără. Voi putea judeca limpede. Printre flăcări nu pot. Cuprinsă de ele nu pot“, îşi spuse, aruncând cu putere încă o găleată peste paiele din grajd.

Se simţi mulţumită. Ea, Johanna, trebuia să fie urmaşul de nădejde al familiei. Să menţină onoarea familiei Wessler, a primarului. Gândul onoarei o atinse înţepător. „cum voi face, cum voi face, oare? Îi reveni întrebarea. Căută să ajungă pe malul încrederii. O suliţă ascuţită, frica. Apoi o briză reconfortantă păru s-o atingă.

– Să nu vină el înapoi, să nu vină?! Chiar aici, uite-aici sub nucul ăsta mi-a jurat iubire, înţelegi tu? Ce păcat că nu vei şti niciodată asta! Sunt eu frumoasă, dar ce folos? Aruncă o privire spre grajd. Acolo nu-i acum decât un fum cu gust umed. Miroase a stingere. Johanna preferă gândul ivit rapid. Atingere de fulger.

– Îl voi căuta eu. Eu! Johanna Wessler e altfel. Nu va şti nimeni decât eu şi el. Prin trup i se răspândesc furnici. Iarba de sub nuc pare uscată. Am stat cu el aici. Va mai veni. Dacă vor veni toate fiarele pădurii din jur în calea mea şi tot merg să văd cu ochii mei ce se petrece.

– Rose-Marie, să-i spun oare de copil? Dacă e o altă femeie la mijloc? Oricum cu ea nu a avut timp să… Sunt doar trei săptămâni. Nici nu-i aşa de mult de când n-a mai dat nici un semn, nu-i aşa?Nu-i mult, dar eu întind timpul ca pe foile de aluat, îl adun cocoloş, un bulgăre moale îl fac şi-mi adâncesc degetele şi furia şi gândurile în el şi din nou îl întind. Îmi rămâne o parte lipită de mâini, o alta o subțiez până ce are găuri în care-l văd pe el. Rose Marie, dacă bulgărele acesta de timp se va întări şi-mi vor rămâne încleştate degetele şi gândurile împietrite? Mi-e frică, pentru prima oară mi-e frică. Să-mi rămână gândurile împietrite? Nu, asta n-aş vrea. Am să mă rog să-mi fie gândurile slobode. Rose Marie, ştii ce? Hai să cântăm!

Rose-Marie bâiguie ceva de neînțeles. Rosteşte totuşi la întâmplare cuvântul „vaaai“ şi se leagănă, o priveşte pe Johanna cu indiferență, râde, la-la, la-la, se leagănă, lumea e un balansoar. Întrebările sau răspunsurile oricum şi oricâte ar fi, nu contează. Laa-laa-la, hi-hi-hi-hi…

– Johanna! Ce se întâmplă? Miroase a ars! Doamna Gertrude se apleacă peste fereastră. Doar cu capul. Nu-i încape trupul în deschizătura ferestrei, deşi doamna Gertrude nu e o femeie solidă. Are o grație în mişcări pe care i-a transmis-o şi Johannei. Dacă nu s-ar fi necăjit peste măsură din cauză că Rose-Marie nu era ca toate fetele din vecini, ca toate tinerele normale, doamna Gertrude nici n-ar fi avut vreun fir de păr alb şi nici umbra aceea întunecată în priviri, pe față, în colțul buzelor, în glas.

– Nu-ți face griji, mamă! Au ars câteva paie din grajd. Rose-Marie s-a liniştit şi ea. Vrei să vin să te ajut? Rose-Marie tremura năclăită de sudoare. Johanna îi mângâie tâmplele. Rose-Marie geme şi se leagănă încetişor. Johanna cunoştea asemenea reacții încercate de sora sa după ce trecea prin emoții. Fie din bucurie, fie din teamă, pentru Rose-Marie erau totuna. Îi declanşau aceeaşi nelinişte paroxistică. O vreme i-au dat nişte picături preparate de doctorul Karlitz. Acum încercau, tot la sugestia lui, o terapie afectivă, de atitudine.

8

– Rose a mea, Rose-Marie, ai nume de floare, mă înțelegi? Eşti mai frumoasă când zâmbeşti, hai, zâmbeşte-mi! Johanna o legăna ținându-i capul sprijinit de umărul ei, continuă să-i mângâie tâmplele. Rose-Marie se liniştea treptat, treptat şi urma să adoarmă aşa cum se întâmpla de fiecare dată după criză.

– Rose, Rose, fii fericită cum poți tu, cât poți, eu nu te voi părăsi! Rose, Rose-Marie, nume de floare! îi cânta Johanna încetişor.

Îi era milă de Rose şi totodată s-ar fi răzvrătit. Împotriva oricui şi-ar fi arătat astfel de sentiment. Chiar din te miri ce. aşa cum făcea ori de câte ori cineva spunea vreun cuvânt supărător despre Rose-Marie. Considera că destinul ei nu priveşte pe nimeni din afara familiei. Era ceva hărăzit doar pentru ei. Tatăl său, primarul, om de ispravă, bogat şi corect, se mai ruşina şi acum când Rose-Marie, nesupravegheată, dădea buzna chiar în sala unde avea loc vreo adunare. Rose-Marie bolborosea, gesticula nemulțumită, furioasă, nu se ştie de ce, iar când voiau să o ducă înapoi în casă, urmau lacrimi şi strigăte. Nimeni nu se putea înțelege cu Rose-Marie pentru că Rose-Marie nu-i înțelegea defel pe cei din jurul ei. Primarul Wessler, om atât de cumpătat, îşi cântărea demn tristețea. Măcar dacă ar fi ştiut de unde provenea necazul cu fata! Neam de neamul lui, şi nici al nevestei, nu avusese vreo boală măcar asemănătoare cu a Rosei. Şi ce frumos copil a fost! Până ce fetița a avut vreo doi-trei anişori nici o bănuială nu-i încercase. Neliniştea s-a instalat în timp. Cu perseverență. Şi parşivenie. Când au constatat că fetița nu poate vorbi, deşi vârsta i-ar fi cerut asta, atunci au început să se neliniştească.

– Rose-Marie, să mă duc eu să aflu de ce nu mai vine Karl al meu? Dar mai e al meu dacă a plecat ca un laş?

Johanna se întreabă, îşi răsuceşte gândurile pe toate părțile, ştie că nu poate aştepta un sfat de la Rose-Marie, dar simte, în acelaşi timp, nevoia să-i vorbească.

– Rose, Rose, dacă nu vine nici în seara asta… îl caut. Ba nu, mai bine aştept până sâmbăta viitoare. Va fi balul cireşelor şi va trebui să fie şi el. Doamne, Rose, cum să meargă fata primarului să-i ceară socoteală? Pentru ce? Pentru un simțământ? Rose, asta e ceva

care nu se vede, Rose! Înțelegi? Nu e ca o datorie când, să zicem, vinzi o vie şi nu primeşti bani. Cred că suntem neam de ostaşi. Mă simt un soldat, Rose, păcat că sunt fata primarului. Ostaş aş vrea să fiu. Aş năvăli năprasnic peste casa lui, aş da asalt, aş ataca porțile închise, aş sări călare peste ele, aş invada curtea, casa unde s-a retras. Un laş, asta eşti, un laş!, i-aş spune, dar, Rose, toate sunt orânduite altfel. Altfel decât gândesc şi simt eu. Rose, dacă-i spun mamei, ce-o fi? Rose-Marie clatină din cap şi da şi nu, habar nu are de ce-i şopteşte pătimaşă soră-sa. Simte doar căldura ieşită din gura Johannei. O dată cu vorbele. O căldură adormitoare.

Johanna o lasă încet din brațe. Lungită pe iarbă, Rose-Marie doarme. Un aer de indiferență i s-a aşezat invincibil pe chip. Lumea? Zadarnic are şi alte dimensiuni. Johanna, în schimb, se simte asaltată de trăiri furtunoase. Tumultul neputinței şi al indeciziei se zvârcoleşte în ea, o împânzeşte ca o fierbințeală, erupe la suprafață, răbufneşte sub forma unei răzvrătiri. Atât. Cu atât se alege Johanna. Şi bate cu pumnii în trunchiul nucului vinovat de secretul pe care-l ştie, vinovat că-i copac şi nu om, vinovat este. Apoi, crengile nucului se rotesc, se rotesc, se adună unele lângă altele, făcând o coroană care i se aşează Johannei pe creştet.

Un miros de nuci verzi, strivite i se pare că-i pătrunde în nări. „Ce mi se întâmplă?“ am năluciri… Am amețit puțin. Se lasă lângă rădăcina copacului. Simți senzație de vomă. „Este semnul! Da semnul. Nu mai încape îndoială. Am în burtă rodul patimii mele. Doamne, nu sunt singură, nu sunt singură! Doamneee, îl iubesc, se pomeni vorbind cu glas tare. Năvalnic, un val de căldură se năpusti dinlăuntru ei în ochi, în obraji, în urechi. Îl iubesc pe Karl sau iubesc ființa plămădită în mine? O cuprinse o bucurie nemaicunoscută.

Se lumină. „Ştiu, îşi zise, pe cine iubesc. Rose, Rose-Marie, o să am pe cineva numai al meu, voi fi fericită, Rose, mă auzi?“

O zgâlțâi pe soră-sa, care nu dădu nici un semn de trezire, dar Johanna nu-şi schimbă starea. Secretul fericirii sale o făcu să se simtă mai puternică. Plecă să-şi ajute tatăl dacă era nevoie. Hârtiile primăriei în care se consemnau vânzările de acareturi sau taxele către

stat erau mereu în lucru. Johanna ştia să le pună în ordine, să scrie ordonat tot ce se cerea.

Intră în camera de jos a primăriei val-vârtej, cu o poftă nestăvilită de a lucra. În jur nu se auzea nici un zgomot. În casa alăturată era linişte, pe străduță, linişte. De ce nu se întâmpla oare nimic în afara ființei sale?

*

La balul strugurilor, da, atunci se petrecuse… Fusta plisată mărunt, cu dantelă albă la poale, şorțul, bluza, întreg costumul era nou. Johanna se pregătise din timp. „Trebuie să se întâmple ceva, simt eu“, îşi spunea Johanna. „Sunt destul de mare, am peste şaptesprezece ani, pot fi băgată în seamă şi altfel, nu doar ca fata primarului din Nussdorf.“ Şi chiar a fost să fie aşa.

Vremea fusese caldă şi calmă cât s-au cules strugurii. Acum însă ploua. Chiar în ziua balului turna cu găleata! Cei care de ani de zile jucau diverse roluri în spectacolul de la ziua culesului strugurilor îşi aduceau în trăsuri acoperite costumele şi obiectele necesare reprezentației, să le ferească de apă. Butoiaşe, aşa cum erau acelea din care sorbeau soldații romani, pretențiosul costum al lui Probus, legiuitorul care acordase drept de cultivare cu vie a terenurilor din jurul Nussdorfului, săbii lustruite pentru scena unei lupte, totul era orânduit ca şi în ceilalți ani. Spectacolul ar fi putut să înceapă, lumea se adunase deja, mulți îşi puseseră straiele de sărbătoare după ce coborâseră din trăsuri ca să apară ca scoase din cutie şi nu mototolite de ploaie. Nu sosise însă interpretul lui Probus. Se zvoni că era bolnav. Ce-i drept, omul interpreta acest rol de mulți ani şi se putea să fi obosit, i-ar fi plăcut poate să stea în rând cu spectatorii, nu să fie nevoit să tot improvizeze la fiecare spectacol, căci textul se rostea în funcție de replica celuilalt.

După câteva momente de panică şi întârziere a spectacolului, soluția a fost găsită: Probus va fi interpretat de chipeşul Karl scos din

rolul de soldat. Înalt şi bine făcut, dezinvolt, impunător, Karl se dovedi un Probus fermecător, băştinaşii din Nussdorf aplaudându-l ca pe un împărat roman binevenit pe meleagurile lor.

Apoi urmă dansul.

Dansul şi vinul, veselia şi muzica îi făcură pe toţi cei aflaţi la sărbătoarea strugurilor să uite orice necaz.

„Probus, Probus“ se auzi din mai multe părţi ale sălii când Karl intră îmbrăcat, de data aceasta, în haine tradiţionale de sărbătoare.

Karl se opri, luând în stăpânirea privirilor sala.

Şi orchestra conteni o clipă.

– Karl, vino aici, la masa noastră!

– Poţi sta şi cu noi!

Karl se asemuia unui cavaler din alte vremi. I se potrivea mersul, privirea, vorba meşteşugită.

Numaidecât începu dansul.

Karl stătea retras. Parcă absent. Un aer misterios îl înconjura. Până ce o melodie anume îl birui. Se opri în faţa Johannei. Îi ceru doamnei Gertrude să-i îngăduie a dansa cu fiica ei.

Instinctiv, Johanna înţelese că momentul nu era unul oarecare. Intuiţia feminină o făcu să se lase cu totul în voia unui simţământ nou. Fără ipocrizia temerii că încalcă nişte norme. Fără a-şi ascunde tandreţea. Era provocatoare. Şi totodată înfrântă. În faţa unei armonizări necunoscute până atunci. Se potriveau. Se asemuiau. Paşii, privirile lor.

Năvalnică, senină, ceremonioasă, dar deloc precaută, iubirea îşi făcea jocul. Johanna îşi încleştă degetele de mâinile lui. Nu cu moliciune felină. Spasmodic. Împătimită.

I se răspunse. Pe loc. Gest cât o secundă. Poate o scânteie care pornită nu se ştie cum întâlni altele, întâlni o coloană energetică de undeva din univers şi ispita flăcării veni spre ei amândoi.

Nici o patalama din vorbe scrise nu putea cuprinde clipa care dăduse buzna în viaţa ei. A lor. Simţea asta. Fără tăgadă putea depune mărturie oriunde.

12

– Mâine seară! Rosti Karl între două mişcări de dans. Fără nici un protocol. Sigur pe sine, fără să lase loc întrebării.

Johanna nu vorbi. Răspunse printr-o sclipire din ochi, printr-un zâmbet. Lumina e vizibilă! Ştiaţi? Nu ştiam, de ce n-ar fi? Lumea poate fi parşivă, clevetitoare, invidioasă, ce-i pasă Johannei? Sfaturile mamei sunt bune acasă, aici, Johanna e liberă, liberă să simtă ce vrea, fără opreliştile din reguli şi datini morale. Îi vine în minte, fulgerător, patul în care a rămas ţintuită Rose-Marie. Umbra tristeţii are ceva maiestuos. De ce? Johanna o respinge. Îi revine, „toată bucuria de care ar fi trebuit să aibă parte Rose-Marie, i-a fost dăruită ei, Johannei, ea are dreptul la o dublă trăire. Cât două fete la un loc“, se alintă la acest gând. Vrea să se vadă, să se ştie că ea e fericită.

Alt dans în seara aceea cu el nu a mai fost. Karl a mai dansat, schimbând perechea. Johanna, însă, nu. A plecat devreme acasă, motivând că-i este somn.

Intră pe uşă cântând, se opri în camera surorii sale:

– Rose-Marie, Rose, trezeşte-te! Am să-ţi spun ceva, hai, ascultă-mă! Îi repeta surorii care, trezită, plângea.

– Rose, nu plânge, te rog, sunt fericită, vine mâine seară, îl ştii, a mai fost la noi anul trecut. Ne ajuta la tras vinul în butoaie. A lipsit, a fost la armată, sunt fericită, Rose-Marie, hai, bucură-te şi tu!

Rose-Marie pare să fi înţeles şi începu a râde. Apoi se lăsă în voia mişcărilor ei obişnuite. Se legăna, cu privirea în gol. Un stol de ciori bezmetice vor să-i atragă atenţia. Îşi întretaie una alteia calea. Mânjesc seninul cu dungi negre. Mişcătoare. Cârâie. Se avântă anapoda. Fac erori de zbor. Picioarele lor şi aripile par adunate laolaltă. O pată neagră deformează seninul. Revin la un dute-vino în linii frânte. Negre. Între Rose-Marie şi ele, un gol. Crengile copacilor din preajmă se alungesc nefiresc de mult. Dar zăludele păsări se vor opri pe ramuri. Între timp Rose-Marie a adormit.

*

De atunci până nu demult, iaca, se apropie balul cireşelor de mai, timpul a fost zglobiu. Şi foarte tânăr. Îmbătrânit e numai acum, de curând.

……..

Johanna, vrei să-ți cumperi o fustă sau măcar o bluză de la Frau Anne? Vine balul cireşelor de mai, trebuie să ai ceva nou… Doamna Gertrude îşi priveşte fiica întrebător. I se pare că Johanna e retrasă, închisă în sine…

– Mai văd eu, mamă, dacă mă duc… Poate stau acasă cu Rose sau…

– Johanna, fata mea, tu nu eşti în apele tale. Să fie de vină Karl? Nu l-am mai văzut de când s-a mutat în Grinzing.

Johanna nu se poate stăpâni, aproape că tremură, întreabă cu repeziciune:

– S-a mutat?! De ce în…?!

– Şi-a cumpărat acolo un teren cu vie. Aşa spunea taică-tu. Avea probleme cu actele... Acum s-a lămurit treaba…

– Nu ştiu ce vrei să spui, mamă! Foloseaşcă-şi sănătos averea! Mă duc la Frau Anne, că mâine nu am timp.

Johanna iese val-vârtej. Se agaţă de speranţa unei reîntâlniri cu Karl. Va să zică, a avut motive serioase care l-au împiedicat să vină. Karl mi-a spus vorbe frumoase. Ca o promisiune. Nu putea să mintă chiar aşa; îndoiala era dată de întrebarea de ce s-a ferit el de părinții ei, de ce n-a lăsat-o să le spună despre legătura lor? „Mai aşteaptă, nu te grăbi“, o ruga mereu.

Johanna calcă pe spini. În ochi, în coşul pieptului, tot spini simte. Ar putea fugi până-n Grinzing. Ar putea să întrebe pe cineva aşa, într-o doară, să aducă vorba despre Karl, dar dacă se va da de gol? „Şi Frau Anne va înțelege totul dacă aş spune ceva. Mai bine aştept până sâmbătă. Poate vine chiar vineri seara să mă invite…“

Johanna calcă apăsat, înciudată, peste spinii crescuți brusc în calea sa, în interiorul său. „La bal mă voi arăta veselă... Dacă vine, el singur va simți veselia mea ca o palmă. Se va lovi de veselia mea indiferentă. Apoi, mai vedem.“

Frau Anne are tot felul de costume. E croitoreasă renumită.

– Johanna, te aşteptam! Am vorbit cu Frau Gertrude, ți-am păstrat două bluze… te rog să-ți alegi!…

Frau Anne vorbeşte şi se învârte în jurul Johannei, bluzele încep să se mişte singure, Doamne, iarăşi mă apucă ameţeala, de nu mi-ar veni să vomit peste frumuseţea de costume noi-noute! Se gândeşte Johanna alegând la întâmplare una dintre bluze.

– Johanna, vei fi cea mai frumoasă la bal! Dacă-ți afli alesul, să-mi spui din timp, eu îți cos rochia de mireasă, promite Frau Anne.

– Mulţumesc, Frau Anne, aşa voi face. De-o fi să fie…

– Curând, curând, draga mea. Johanna, timpul trece iute. Nu-mi vine să cred că vom juca la nunta Rosei…

– Care Rosa? întreabă cu indiferenţă aparentă Johanna.

– Rose, fiica florăresei din Grinzing. O ştii, cu siguranţă, mai mare cu doi-trei ani decât tine...

– Da?! O ştiu, din vedere, nu cred c-am vorbit vreodată cu ea, spune Johanna cu un tremur în voce. Gândul la balul de sâmbătă şi la Karl se prefăcu într-o pasăre cu aripi mari, care se zbătea furioasă în sufletul Johannei. Împături bluza, dădu să iasă pe uşă mulţumind, când Frau Anne o ţintui fără să vrea cu nişte vorbe căzute ca un trăsnet peste Johanna:

– Vrei să vezi cămaşa mirelui? Asta e gata. Uite ce dantelă, ce bine o să-i stea!… E băiat frumos. Şi harnic, precis îl ştii pe Karl.

– Karl?! Izbucni Johanna, nerecunoscându-şi nici ea vocea. Adâncă, străină, seacă. Uscată, metalică. În toate felurile la un loc. Nu-i păsa deloc dacă Frau Anne bănuieşte ceva sau observă ceva. Ea, Johanna, are vocea cu o singură coardă, şi aia întinsă gata-gata să se rupă…

– Da, Karl care l-a jucat pe Probus… cum să nu-l ştii… s-a lăsat greu la însurătoare, de vreo doi-trei ani tot vorbeşte cu Rose, s-au certat, s-au împăcat… Părinţii ei au stare, au cumpărat un lot de vie pentru tineri… Va fi o nuntă frumoasă. Şi mare.

– Eu îl ştiam pe un alt Karl, spuse Johanna.

Ieşi cu bluza cea nouă sub braţ, păşind încet. Precaut. La un moment dat, povârnişul străduţei o acapară ca o bandă rulantă, în mişcare. Johanna alunecă. Se rostogoli de câteva ori. S-ar fi putut

lovi rău. Nu se lăsă însă. Făcu un efort şi se opri agăţată cu mâna de creanga unui arbust de pe margine. „Mi se pare! Am năluciri, dar sunt teafără!“ îşi zice. Vede cum pârâul dinspre stânga duce în apele sale case una după alta case ba limpezi, ba aburite puţin.

Pare că sunt corăbii în formă de case. Corăbii cât lacrima.

Corăbii în formă de case în mişcare

au contur tremurând

Johanna aleargă trebuie să oprească alunecarea caselor

Printre ele ar putea fi şi casa ei, unde ar ajunge dacă nu le va stăvili?

Dar apa se ridică.

Valuri din aburi se apropie de ea.

O strâng de mijloc, dănţuiesc, o forţează să dănţuiască

Johanna aleargă,

măcar de s-ar opri casele din alunecare

s-ar adăposti în vreuna;

stăpânii nu se zăresc,

habar nu au

poate că locuinţele lor au luat-o la vale purtate de ape. Sau de cine ştie ce duhuri.

Johanna strigă,

glasul o ia înaintea paşilor ei şi ridică apele.

Ca un stăvilar.

Casele se opresc din alunecare. Vor fi la locul lor din nou?

Atâta e sigur, primarul din Nussdorf nota în Catastiful pentru nou-născuţi: „La această zi, de 20 octombrie 1700, s-a născut la Nussdorf, în casa primarului Wesller, nepotul meu, pe numele său, Karl-Johann Wesller. Mama, Johanna,“

16

Pater Gasse

– Pater Klein, vă mărturisesc un mare păcat! Am săvârşit cel mai greu păcat, am făcut ce nimeni din Nussdorf n-a…

– Fata mea, spune de la început cum şi ce-ai făcut, că Domnul e mare şi milostiv şi sunt căi de iertare. După câte-mi amintesc, ai fost şi acum două zile la mine, atunci nu erai aşa de zbuciumată…

– Pater, l-am omorât.

– Pe cine? Tu?! Ăsta-i păcat prea mare pentru o copilă…

– În vis, Pater, în vis l-am omorât. Se făcea că-l loveam tare cu ceva şi-i ţâşnea sângele şi nu-mi părea rău deloc. Deloc. Când m-am trezit, m-am simţit vinovată, dar în somn, nu. Nu mă oprea nici un gând de remuşcare. Loveam cu putere. Şi cu multă ură… Pater, n-am crezut că am sufletul atât de rău.

– Fata mea, pe cine-ai visat că l-ai omorât? Poate să fie vorba de un animal, adâncurile gândurilor noastre se învălmăşesc noaptea. Se întâmplă…

– Pater, eu, ce-i drept, din supărare, ieri mi-a trecut prin minte aşa un gând… c-ar fi bine ca el să moară, totul… s-ar schimba şi pentru mine...

– Despre cine-i vorba? Cine te-a supărat aşa tare?

– Thomas, Pater, îl ştiţi, băiatul brutarului, era vorba să ne căsătorim, dar amână… umblă şi cu o altă fată… Îmi dă speranţe şi apoi mi le ia. De aceea m-am rugat să moară.

– Ai păcătuit cu gândul, fata mea, cu gândul… e tot o alunecare în păcat. Canonul ce ţi-l dau să-l urmezi negreşit…

*

Pe Pater Gasse mă plimb şi-n sus şi-n jos. Totul e-nflorit în afara Nussdorfului, dar aici, între străzi şi între case pluteşte un aer sever. Sau, nu. Mai degrabă se percepe ceva ce s-ar putea numi statornicie. E nepalpabil şi totuşi atât de evident, atât de remarcabil

acest amalgam de foste vremi, foste întâmplări şi gustul mirosul, tremurul de azi. Înconjur biserica Sf. Iacob, construită pe ruinele unei foste biserici romane sub care, se zice, s-au descoperit osemintele Sf. Silvestru. Străbat un patrulater pe marginile căruia curg străduțele. Casele sunt sobre. Nici un fel de briz-brizuri. Istoria nu se încovoaie sub mode. Eu aici, pe Pater Gasse, nu am nici o apăsare. Nici un păcat nu-mi taie calea. Simt alături aripa îngerului păzitor care, culmea, mi se agață de lobul urechii drepte. Ca un cercel uriaş. Mă trage în jos. Păi, da, m-am semețit prea de tot. Prea fără de griji şi păcate m-am crezut a fi. Dar tot nu-mi vine să fiu smerită. O aiureală verde mă îmbată. În cele din urmă, îi aduc aminte îngerului meu c-ar trebui să-i salute îngereşte pe ceilalți confrați, chiar din piatră fiind, aici dinlăuntrul bisericii. Eu, cel puțin, omeneşte, bolborosesc ceva, de genul Pater Klein, ce bine aduci la înfățişare cu preotul căruia am vrut într-o săptămână a Paştelui să-i dăruiesc o cruce din alamă, moştenită în familie. Biserica unde slujea era neterminată încă, am vrut să fac o donație. Preotul, singur cu mine între icoane, mi-a refuzat cu cinste darul. „E valoroasă, fata mea, obiecte din acestea se turnau din alamă pentru clopote doar în perioada austro-ungară, doar la granițele din Ardeal. Păstreaz-o! S-ar putea să-ți poarte noroc în casă.“ Am plecat. Simțământul că nu eram aleasă pentru un dar bisericesc m-a încercat o vreme. Dar preotul a fost bun, până la cinste, nu-i aşa, Pater Klein?…

…….....

Vinerea e totdeauna o zi specială. Şi pentru ideea de confesiune. Pater Klein poartă cu sine imaginea unei limpezimi, transparente pe care şi-o potriveşte de-a lungul şi de-a latul sufletului. A gândurilor. Numai după ce obține această senzație se îmbracă în hainele de slujbă şi o porneşte cumpătat. Pare că merge alene. Dar pe Pater Klein nu-l atinge un asemenea păcat. Atâta doar că-i mai greoi, atâta doar că nu mai poate fi zvelt. Asta nu se mai poate. De aceea un asemenea gând de a fi altfel decât este nici nu intră în rugăciunile sale, Doamne fereşte să decadă într-atât încât…

18

La sfârşitul fiecărei zile de confesiune, Pater Klein notează „cazurile“, ca apoi să mediteze la ele. În rugăciune. Multe a auzit de-a lungul vieții sale de preot. A auzit atâtea încât, uneori, dacă e singur pe străzile Nussdorfului, are impresia că-i apar în cale, întruchipate, nu ființe, ci felurite întâmplări. Uneori, acestea nu poartă clar chipul celor acre le-au trăit. Dar Pater Klein le recunoaşte. Pe multe credea că le-au ostoit rugăciunile sau chiar vremile. Aşezate ca nişte pietre grele unele peste altele, faptele ar fi putut să strivească şi anii. Slavă Domnului că n-a fost aşa. Unele fapte mărturisite la confesiune, e drept, au evadat de acolo, din spațiul secret şi sfânt. Şi din gândul preotului au evadat şi-l asaltează chiar pe stradă. Numai când e singur. Numai atunci au obrăznicia să i se agațe de sutană, să dănțuiască deşănțat, să se hlizească zeflemitor. „Pieire vouă! Oare rugăciunile mele n-au fost destul de puternice şi n-au fost ascultate şi n-au putut îndepărta răul din faptele săvârşite de credincioşi?!“

Pater Klein face cu mâna o cruce mare în aer, alungă vedeniile, „înapoi, satanelor!“ zice în gândul său şi continuă să-şi asculte vinerea enoriaşii veniți la confesiune. Apoi notează în registrul doldora de întâmplări tot ce i s-a încredințat vinerea la confesiune. Registrul este un martor ca şi Pater Klein, martor al păcatelor ruginite de umezeala lacrimilor. A regretelor. Ale pocăinței. Un convoi de întâmplări şi dorințe cuprind paginile registrului.

Un convoi bântuit de speranțe se aruncă între credincioşi şi păcatele lor. Se agață de sutana preotului.

Pater Klein ține încuiat registrul cu păcate mărturisite. Nu pentru că Frau Elisabeth, responsabilă cu ordinea în casa lui şi în biserică, ar fi atât de păcătoasă încât să cotrobăie printre hârtiile seniorului. Şi nici să deretice printre destinele celor închişi în registru. Îl ține sub cheie dintr-o chestiune de deontologie profesională. Privirile altcuiva ar putea aprinde, mai ştii, ar putea aprinde vâlvătăi dacă s-ar răspândi cele înscrise în registru.

…….....

Herr Kraft, e un domn respectabil. A trecut de optzeci şi cinci de ani şi se confesează tot la două săptămâni: „Pater, păcătuiesc dacă-l rog pe Dumnezeu să-mi ridice grija pe care o am pentru soția mea, paralizată în pat? Nu poate vorbi, Pater, nu mă pot înțelege cu ea, nu-şi poate duce lingura la gură… Eu vorbesc la pereți, eu o hrănesc… ar fi un mare păcat dacă l-aş ruga pe Domnul să o ia la el? Acolo e verde totul şi sunt flori, ea stă de patru ani între aceiaşi pereți. Când mă obosesc prea tare, îmi curg lacrimi şi pentru ea şi pentru mine, Pater, pe vremea noastră, părinții ne-au legat, aveam multe vii, am câştigat bine, la ce-au trebuit toate? Mai greu şi mai greu îmi este când mă apucă frica. De ce, scuzați, Pater, cum de ce? Sufletul ei cred că o porneşte în căutarea altui loc, spre cer se duce, sigur, vă spun că atunci nevastă-mea nu mai respiră, stă împietrită, apoi, dintr-o dată, îşi mişcă mâinile ca şi când s-ar lupta cu cineva, horcăie, are pe chip groaza care intră şi-n mine. Începe să răsufle din nou, nemulțumită parcă. Poate nu-i place nici ei că sufletul i se întoarce mereu la loc, ceva se petrece, Pater, sufletul ei vine şi pleacă, mă tem ca de un monstru care mă poate ataca. Frica mi-e mai mare decât credința, doamne, iartă-mă!

– Herr Kraft, fiți mulțumit că puteți face un bine! Veți fi răsplătit în ceruri pentru bunătatea dumneavoastră, nu vă încărcați cugetul cu gânduri rele! Îl sfătuieşte de fiecare dată Pater Klein şi de fiecare dată îi dă un canon şi chiar el se roagă pentru sufletul slab, încercat de neînțelepciune.

…….....

La ora cinci fix, în fiecare vineri, soseşte la confesional Frau Marchiza. Aproape toată lumea i-a uitat numele din acte. Numele oficial. Frau Marchiza este una singură aici, în Nussdorf. Îşi va dona întreaga avere bisericii. Nu are urmaşi. În prezent, fireşte, ar vrea să-i fie acordat respectul cuvenit. Pe ultima femeie de serviciu din casa ei a concediat-o întrucât o privea chiorâş. Frau Marchiza nu suportă afrontul de nici un fel. Şi în plus ar fi răspândit zvonul că ar fi zgârcită. Tristețea pentru Frau Marchiza este neostoită. Oricâte

mărturisiri face în confesional şi oricâte rugăciuni bine numărate însailă de-a lungul orelor, nimeni nu-şi aduce aminte de ziua ei de naştere. Chiar nu-şi amintesc? Pater Klein singurul o felicită. În biserică, în auzul tuturor, o face în fiecare an, în preajma datei de 8 mai. Generaţiile tinere sunt neinteresate dacă ea a însemnat ceva. Celor vârstnici le-a făcut bine mult, mult bine pe vremea când trăia marchizul, soţul ei. Viaţa retrasă nu o mulţumeşte pe marchiză. Merge pe stradă în văzul lumii şi nu o vede nimeni. Parcă nu ar fi. Când toţi o salutau cu respect, nu-i era aşa greu. În rest, Frau observă tot. orice amănunt. Dar nu are cui să-l spună. Aşa că, la ora cinci fix, vinerea se înfiinţează la confesional şi-i şopteşte preotului cele văzute peste săptămână. Şi, Doamne, multe se mai întâmplă! Să se roage dumnealui pentru liniştirea răului! Cum poţi fi nepăsător când vezi unele şi altele care nu sunt pe placul Domnului? Dar când trâmbiţaşul răcneşte într-o pâlnie, la vremea înserării, tot felul de anunţuri nerespectuoase? Cu substrat din acela… Şi râde, şi-i îndeamnă şi pe alţii să se distreze pe seama unor vorbe deşănţate. „Pater, mă doare spatele şi capul! Roagă-te să se întoarcă generalul, fostul prieten al răposatului meu soţ!“ Asta-i cea mai secretă şi mai mare dorinţă pe care Frau Marchiza o poartă cu sine. Dacă s-ar întoarce generalul din lungul voiaj (şi aşa nu mai are pe nimeni, decât un nepot de soră) desigur că i-ar fi bine generalului să se stabilească în casa rămasă goală, nu departe de fostele vii ale familiei Marchizei. Singurătatea o agasează. Are impresia unui afront. E ca şi cum cineva s-ar hârjoni absolut nerespectuos cu persoana sa. Uneori se pare că ia chip de pisică şi-i rânjeşte arogant. Ostentativ. O vede la geam, Frau Marchiza trage obloanele, o vede ieşind din şemineu, cu ochi de flăcări, asta o face să se agite prin casă de parcă ar putea să strângă de gât arătarea. Frau Marchiza vorbeşte uneori singură. Ori asta nu-i deloc semn bun. De-ar fi generalul, ar avea multe de povestit. Totdeauna s-au împăcat bine. Marchizei nu-i place să trăncăne orice şi mai ales nu-şi alege partener de discuţie pe oricine. „Pater, Pater Klein, mereu îmi spui că-i bine, nu mă înţelegi. Dumneata ai mereu cu cine sta de vorbă…“ Eu nu cred că păcătuiesc

dacă-l rog pe Dumnezeu să mi-l aducă pe general. Mărturisirea aceasta, însă, nu şi-o face Frau Marchiza decât sieşi.
Copacii din preajma bisericii sunt împresurați de cuiburile ciorilor apărute peste noapte. Nu se ştie de unde. Sunt grase. Îmbuibate par a fi. Obraznice. Sfidătoare a ideii de post. Şi a temerii în fața timpului şi a divinității. Păcătuiesc arogante. Cârâie pe lângă geamurile confesionalului. Tulbură orele de rugăciune.
Pater se face a nu le băga în seamă. Sunt şi ele ființe lăsate de Dumnezeu. Uneori se gândeşte că, ar trebui să le stârpească. Impietează un loc sfânt. Îşi retrage însă gândul rău. Se roagă să le ducă Domnul în altă parte. Cică au viață lungă, trei sute de ani. Ele pot trăi oriunde, pe când el, nu. Nu se cade nici să se lase pradă fantasmagogiei cum că toate cârâielile lor, ar fi glasurile păcătoşilor neiertați. Mărturisiri târzii ale unora. Sau, doamne fereşte, râsul batjocoritor al celui rău...
Copacii din preajma bisericii sunt împresurați de cuiburile ciorilor apărute peste noapte. Nu se ştie de unde. Sunt grase. Îmbuibate par a fi. Obraznice. Sfidătoare a ideii de post.

…….....

Frau Tünde soseşte la confesional spre ora închiderii. Preferă să fie chiar ultima pe care Pater Klein să o asculte. Frau Tünde nu mai este prea tânără. Dar nici în vârstă. Aşa îi şi place să se creadă. Aşa se şi simte. Deloc, dar deloc bătrână. Cum o atinge acest gând, cum se dichiseşte mai atent. Nu poartă altceva decât straiele tradiționale, dar alege totdeauna un cordon brodat mai altfel decât celelalte, îşi pune o dantelă nouă la bluza veche. Se piaptănă ca toate femeile de vârsta ei: părul împletit, strâns ca un colac pe ceafă. Dar basmalele, o, dar astea, da. Pot fi schimbate mereu. Pot fi din caşmir sau din mătase. Culorile şi le poate alege, nu o împiedică nimeni şi nimic. Nu e săracă. Producția de vin e bună în fiecare an. Au deschis şi un restaurant, un „heuriger“, după cum e slobod. Legea permite. Preparatele de casă, numai în bucătăria casei făcute, după rețete păstrate în familie, au multă căutare. Dacă bărbatul ei nu s-ar fi lăsat

atât de mult ademenit de paharele pline cu licoarea obținută, ce-i drept, din munca lui! Din cauza asta nu o mai bagă în seamă pe Frau Tünde, nevastă-sa. Oricât de atent se îmbracă, oricât de galeş îl priveşte, indiferența lui o doare. O vreme Frau Tünde s-a ruşinat să-i spună asta preotului. Să se plângă fără ca bărbatu-său să o jignească, fără să-i fie frică de o eventuală destrămare a căsniciei? Nici fiica ei nu ştie, nu bănuieşte nimic. Totul pare liniştit şi frumos. Clienții nu văd decât zâmbetul ei când îi serveşte, şi asta le face plăcere, doar vin pentru gustul vinului şi al mâncării, pentru a petrece o seară sau câteva ore când au timp. Frau Tünde nici nu a mai fost o vreme la confesiune. Deşi nu dormea nopțile. Se frământa, încercând să-şi astupe cu speranțe de bine adâncitura iscată în sufletul ei. De ce, se mira şi ea, când avea totuşi o viață îndestulată?

Se întâmplase ca cineva, o singură persoană, un singur bărbat din câți veneau la ei la heuriger să-i acorde un alt fel de atenție. Un alt fel de a-i mulțumi. Aşa s-au legat nişte vorbe care au făcut-o să tresară. S-a simțit din nou aleasă. Inima îi bătea cu bucurie când revenea la heuriger bărbatul acesta pentru care acum ea se îndreaptă spre confesional. Se simte în impas. E fericită o parte din zi, pentru ca mai apoi să o năpădească remuşcările. Fiica ei are un iubit, cum, Doamne sfinte, să-i mărturisească preotului că şi ea, mama, are unul? O blasfemie pentru familie. Dacă va afla lumea, s-a zis cu liniştea casei. Dar nici să se mulțumească doar cu treburile gospodăriei şi să nu mai simtă că-i femeie nu vrea. Oare Pater Klein poate înțelege aşa ceva?! desigur nu. El îi va da aspru un canon, o va pune să promită cu mâna pe Biblie că nu va mai păcătui. Puține femei în istoria Nussdorfului au încălcat legea familiei. Toți o vor disprețui. S-ar putea ca Pater să o atenționeze de la amvon?

Fiori reci o făcură să se oprească din mers. Încercă să mediteze. Închise ochii. Clipa nu era de ajuns pentru a lua o hotărâre. Din remuşcările care-au îndemnat-o să plece spre Pater Klein nu au mai rămas decât nişte cioburi. Care o împiedică să plângă. Dar nu o împiedică să fie mândră de faptul că mai poate fi femeie dorită. O împiedică să regrete ce face şi, ce-i mai rău, o împiedică să-şi continue drumul spre Pater Klein. Sunt vinovată şi totuşi nu pot

renunța la momentele acelea cu el. Dacă îi promit preotului trebuie să mă țin de cuvânt şi voi fi din nou o femeie neluată în seamă. Voi renunța la bucuria de a fi femeie, dar voi obține bucuria că sunt fidelă. Corectă…

„Pater Klein, până unde se întinde păcatul meu?“ asta vrea să-l întrebe. „Dacă mă bucur de iubire voi fi de neiertat? N-am aflat aceasta în casa mea, Pater, îți aminteşti că nu voiam să mă mărit, c-am amânat nunta din cauza unei răceli care m-a țintuit la pat? Nu-mi era chiar aşa de rău. Eu am vrut, Pater, eu am vrut să amân. Cât greşesc acum şi câtă dreptate am? De-aş putea să împart, ca pe o pâine, să spunem, asta-i partea plină de mucegai, cealaltă-i partea bună. Dacă-mi spui că sunt în suflet un mucegai de la un capăt la altul nu-i drept, Pater! De asta mi-e frică mie, de o vinovăție grea. Eu, iertare, nu mă cred căzută în păcat fără de motiv. Cântarul ceresc o poate arăta, dar până atunci, la ceasul când se vor pune pe talere şi păcatele mele, Pater, până atunci, am rugămintea să fiu lăsată să mă şi bucur!…“

Frau Tünde vorbeşte cu sine. Asta a eliberat-o pentru un moment. Greutatea pe care o purta în interiorul ei şi în gândul ei s-a volatizat.

Se simte curată. Nici urmă din aripa neagră a păcatului.

„Nu mai merg la confesiune!“ se hotărî. Pater Klein, nu pot să-ți spun astăzi nimic despre mine. Poate vinerea viitoare…

Frau Tünde se întoarse din drum.

…….....

Herr Horst nu vine la confesional decât înainte de marile sărbători. Altfel, chiar dacă Pater Klein le atrage multora atenția asupra absenței lor de la confesional, Herr Horst nu se lasă convins. Doar o anumită stare de vinovăție îl îndeamnă să-i mărturisească preotului ce are pe suflet. Şi cum starea aceasta nu este permanentă, nici Herr Horst nu are motive să calce pragul confesionalului. Înainte de Crăciun şi de Paşti îl apucă însă o acută vinovăție. Aproape că o ține tot într-o fugă până la confesional.

– Pater Klein, şi anul acesta am săvârşit acelaşi păcat… sau aproape acelaşi…

– Spune, Herr Horst, iar ai împuşcat păsările cerului, păsările Domnului? căci şi ele sunt ale lui cum suntem şi noi…

– Aşa-i, Pater, cu ruşine vă spun că iarăşi am mers la vânătoare de păsări. Nu împuşc iepuri sau alte vieţuitoare pentru că eu nu ştiu să trag decât în sus. Poate… cum să mai spun, să îndrăznesc, oare, a spera că voi fi câtuşi de puţin iertat?! Eu le fac chipul nemuritor, Pater, ăsta-i preţul artei, zbuciumul meu. Am pictat până acum douăsprezece păsări felurite. Iar altele au devenit sculpturi. Muncă multă, Pater… Dacă nu le am în faţa ochilor, nu le pot preface în artă. De aceea le împuşc… Şi-apoi, nu pot crede că poate chiar Dumnezeu mi le aduce în bătaia puştii?…

– Asta nu poţi spune, Herr Horst… asta nu ştim noi. Sunt fiinţe vii, le curmi viaţa… te rog să primeşti cu tot sufletul canonul ce ţi-l dau ţi să te ţii de el cu străşnicie, altfel vei primi pedeapsa iadului… anul acesta, canonul este înzecit. În fiecare seară să citeşti de douăzeci de ori…

Lieber, lieber Augustin

Un heuriger. La un moment. În alt moment… Cu puțină lume. Soarele-i prea puternic pentru o zi de mai. Iar eu, mult prea nepăsătoare. Și chiar nu vreau să-mi pese de ceva. În treacăt, observ în stânga un brad cu alura celui pe care l-am cumpărat şi l-am târât şchiopătând, l-am tras după mine cu încăpățânarea de a-l face pom de Crăciun. Bradului tânăr părea că-i zornăiau inelele anilor. A revoltă se părea să fi fost… Dar iată, ce vremi! Dionysos zeul se plimbă gol pușcă prin viile din preajma heurigerului.

De ce, oare îl alungă, acordurile unui cântec în apropiere de noi?

O, du lieber Augustin, Augustin…

Omul de la care vine cântecul ne priveşte apatic. Ne întinde o revistă. Nu insistă să-şi vândă marfa. Are părul strâns într-o coadă la spate. Are șuvițe albe. Pieptănate îngrijit. Îmbrăcat sport. Aproape modern. Aproape perfect. Aşteaptă doar câteva secunde să ne vadă reacția. Cumpărăm sau nu revista? E gata-gata să plece, să se retragă din fața unora ca noi care l-am putea refuza. Dar nu. Afrontul nu se produce. Profesorul H. Dama, care ştie povestea, are o reacție prietenească: scoate din portmoneu prețul a două reviste. „E un Augustin“, spune… După numele celebrului boem care colinda oraşul pe vremea ciumei.

O, du lieber Augustin, Augustin

Alles ist hin

…….....

Cântecul dedicat boemului Augustin bântuie săltăreț când ici, când colo… Se face auzit dintr-un mic aparat purtat la brâu de către cel cu revista. Melodia saltă, saltă în aer ca o cheiță magică.

Deschide vremile. Omul cu revistele sub braț, ca într-un spectacol-colaj, ia pe rând diferite înfățişări. Ba e un Augustin vesel, puțin afumat de un păhărel, vorbeşte şi gesticulează să atragă atenția, nu-i pasă de privirile dezaprobatoare, îi salută pe toți întâlniți în cale. Stăpâneşte clipa exact cum vrea, face încă un giumbuşluc şi se

aşează la umbra unui copac. Lumea poate să scoată la mezat orice. Lui nu-i trebuie nimic. El e un Augustin dintr-o epocă oarecare. Chipul i se multiplică într-o oglindă cu straturi de lumină suprapuse, mişcătoare…

Apare un alt Augustin! Bătrân! Îmbrăcat ponosit, se deplasează absent, cu un aer de oboseală. Se ajută de un baston primit de la cine? Un baston din lemn exotic. O fi colindat la vremea tinereţii sale cu vapoare în ţări depărtate, de unde l-a cumpărat sau, l-o fi furat…

Deodată, frânge clipa, scoţând un sunet ca de pasăre nocturnă. Speriată. Alarmând liniştea. Trecătorii, puţini la ora de după miezul nopţii, aud strigătul ciudat. De unde vine o astfel de pasăre? Trăsurile trec grăbite. Augustin îşi scoate haina lungă ca un anteriu, o învârte deasupra capului.

Numai aşa, de dragul nimicului. Al gestului fără nici un sens. Repetă. Spectacolul şi-l oferă sieşi. Este pe deplin mulţumit. Nu-l iscodeşte nimeni de ce face asta. Nu-l ispiteşte nimeni. A căpătat agilitate în mişcări, paltonul sau pardesiul şfichiuie aerul şi clipele. Nu le huleşte. Nu-i trist. Nu-i revoltat.

Augustin sloboade încă un sunet de pasăre nocturnă. În aparenţă e un ţipăt disperat. Dar nu e.

Augustin îşi poate dezlănţui glasul şi poate să reverse o sumedenie de alte sunete. Ca nişte înfloriturі sonore. A exersat spectacolul de nenumărate ori. Mai ales prin cârciumi. A primit şi bani frumoşi pentru aceasta. A fost şi alungat, dar acum a vrut doar să-şi verifice puterea corzilor vocale.

Se abate spre stânga. Nu respectă un traseu. Ar fi enervant. Liber se-ndreaptă fără nici o ţintă în afară de aceea ce va fi aleasă la întâmplare. Un copac rămuros, o bancă dintr-un parc unde se va putea odihni.

E primăvară în lume.

Ce încurcătură şi dezorientare poate produce unora!

Cu măiastră dezinvoltură, Augustin îşi aruncă haina pe umăr, agăţată de vârful bastonului. Dionysos râde până la cer.

O, du lieber Augustin, Augustin,

Alles ist hin
Geld ist weg
Weib ist weg.
Alles liegt jetzt im Dreck
O, du lieber Augustin, Augustin…
Alles ist hin.

Lui Augustin i-a fost dăruit, pur şi simplu dăruit harul cântecului. E vremea ciumei şi el are curajul de a nu-i păsa de nimic. Decât de clipă. Are norocul de a fi ocolit chiar de ciuma care bântuie în Viena.

Augustin din vremea neagră era un lăutar vestit printre alți nepăsători vienezi care-şi duceau zilele pe unde apucau. Sub cerul liber mai ales.

Poate preadezvoltatul simț al libertății să-l fi făcut să prefere acest fel de viață. Singura frică îi era de traiul între nişte reguli fixe. Teama de îndatoriri pe care să le respecte întocmai. Dacă nu va reuşi? Mai bine fuga din calea lor, fuga e o soluție. Adeseori.

Augustin, artistul-lăutar. Bărbat încă puternic, între două vârste, înalt şi zvelt. Cu gestică amplă. Dă spectacol. În tot ce făcea era uşor să observi o notă de spectacol. Jocul! Ce dimensiune a vieții!

Mergea în zeci de feluri. Împleticit ca în bătaia vântului. Răzbind prin viscol sau furtună. Păşea alene. Îşi împleticea mersul ca şi când ar fi fost beat criță. Revenea la un ritm alert. Păşea sfidător. Sau nonşalant. Agresiv. Indecis. Obosit.

Şi în multe alte feluri. Spre distracția celor din bodegile unde-şi susținea, de obicei, reprezentațiile.

Cu vioara, însă, era altceva. O purta cu el de când se ştia. Seara se încolăcea peste ea, o îmbrățişa ca pe o femeie. Se-ntâmpla şi să o uite prin vreo bodegă, dar totdeauna ajungea din nou la el. Nu doar pentru că îşi avea numele scrijelit adânc în partea de sus, acolo unde lemnul îi atingea bărbia. Mai toți chefliii sau patronii localurilor bătute de Augustin îi cunoşteau vioara. Şi în localurile mai scumpe unde Augustin poposea mai ales de Crăciun. Cu vioara sub braț, Augustin căuta locul care să-i placă. Numai atunci se simțea în apele

sale. Conta locul. Deseori se dezlănțuia în acordurile viorii, se împărtășea, se mărturisea, își plângea și își sfida păcatele aplecat pe corzile ei, sub vechiul pod metalic de peste Dunăre. Apa se făcea verde. Părea nemișcată.

Așa îi plăcea lui Augustin să creadă. Că Dunărea îl ascultă. Apoi începea din nou să curgă. Scotea un sunet ușor, un fel de acompaniament.

Din apă, ca o nălucire, se ivea făptura și apoi Augustin credea cu adevărat că s-a întruchipat o femeie. Mai întâi cu chipul nedeslușit. Treptat, se limpezeau trăsăturile singurei fete pe care Augustin o regreta: Grette. O chemau sunetele firave, line ale viorii. Se combinau între ele, urcau, alunecau adânc, primejdios urcau și coborau în apă, în sufletul lui Augustin.

Grette se apropia încetișor. Ca și când ar fi vrut să-l surprindă pe Augustin transpus în altă stare decât aceea de a o adora.

Jocul muzicii continua intempestiv. Pătimaș. Augustin îmbrățișa vioara, o îmbrățișa pe Grette, cântecul se afunda în adâncul apei, o răscolea, nerăbdător, îmbrățișa aerul, mângâia silueta fetei.

Augustin retrăia scenele cu Grette.

Grette își desfăcea părul. Râzând. Îi înfășura privirea lui Augustin. Se mlădia ca o torță. Vie, fierbinte. Cânta. Cu glas jos, liniștitor, în contrast cu gesturile ei, în formă de flacără. Totdeauna tot ceea ce făcea lua chip de flacără. Augustin se lăsa în voia unei arderi interioare pe care încerca să o revitalizeze dacă i se părea că scade în intensitate. De obicei, vioara îi susținea avalanșa din suflet.

În rest, nimic nu conta. Banii, ploaia, iarna? Aveau mersul și rostul lor. Pe Augustin asta nu-l privea. Nu-l atingea.

Grette colinda împreună cu el pe străzi sau poposeau în bodegi. Totul se rânduia de la sine, fără cuvinte multe sau meșteșugite.

Nici nu-și amintea cum a apărut Grette. Pur și simplu s-au pomenit mergând împreună. Asta își amintea. Cum mergeau! Uneori râdeau, râdeau zgomotos, fără motive pe care acum să le mai știe.

Într-una din nopțile geroase ale Vienei, Augustin a răcit rău de tot. îi înghețaseră picioarele, mâinile nu-l ascultau, mai ales degetele

nu se mai mişcau cum ar fi vrut el. Înţepăturile îi cutreierau ţesuturile, încheieturile. N-a mai putut cânta. O vreme, Grette l-a oblojit. Cu dragoste. Augustin simţea asta. Grette alergă la un cunoscut care prepara prafuri şi licori pentru multe boli. Le-a adus, Augustin a început să-şi revină. Cu greu. Tuşea până se îneca, dar Grette era lângă el, cu trupul cald, înfofolit în fuste şi jiletci. Seara pleca să facă rost de mâncare pentru Augustin. Numai seara. Nu lipsea mult din adăpostul de sub podul de metal unde-l luase şi pe el. În iarna aceea, viscolul şi vântul au fost greu de suportat de către oricine se încumeta să-i ţină piept.

Augustin n-a cântat deloc în iarna aceea. Abia spre primăvară au început el şi Grette să-şi reia hălăduirile.

Dar tot atunci se petrecu şi dispariţia inexplicabilă a Grettei. Pur şi simplu n-a mai venit. Într-una din zile a plecat să ajute, spunea, la încărcarea calabalâcului unei bătrâne care se muta. Era o veche cunoştinţă. „Bogată“, spunea Grette, „faţă de mine a fost bună, faţă de mine-i bogată“. Atât ştia Augustin. Atât. Grette n-a mai venit nici seara, nici a doua zi, nici în următoarele seri. Abia după multe seri şi zile de căutări, Augustin s-a înfricoşat. Îl apucă o groază de care nu ştia cum să fugă. Alerga de la un loc la altul, pe unde obişnuia să meargă cu Grette, întreba, colinda bodegi cu pereţii năclăiţi de fum şi cu aer greoi, stătut, acrit de aburii alcoolului. Colindă toate ascunzătorile şi locurile de adăpost.

Grette nu era nicăieri. Pe Grette nu o mai întâlnise nimeni. În vremea când era cu Augustin, da, o vedeau, îi vedeau, acum, însă, toţi erau de părere că Grette fusese atinsă de ciumă şi luată de sanitari. Sigur ajunsese la groapa comună.

Augustin mai spera. O aştepta să apară de undeva dintr-un colţ de bodegă, de stradă. Uneori chiar avea impresia că se aude strigat. Întorcea capul brusc. Inima îi tresărea înţepată de suliţi.

Îşi revenea cu greu, obosită, ca după un efort susţinut. Augustin cânta mai cu seamă un cântec. Unul singur. Şi asta doar după ce i se ofereau câteva pahare de băutură. Abia atunci se năpustea asupra viorii. Părul des, creţ şi netuns îl arăta de parcă ar fi fost în furtună.

30

Dionysos cobora uneori împreună cu Augustin. Cât era el de zeu, nu refuza prietenia lui Augustin. Dionysos urca prin vii. Se delecta numărând boabele de struguri. Dionysos îl lua de mână. „Frate Dyonisos, îi spunea Augustin, că frate-mi eşti în cântec, şi eu ştiu să mă bucur, să veselesc cele din jurul meu dar, ştiut şi tristeţea nu pot mereu să mă veselesc. Tu nu cunoşti tristeţea niciodată? Asta-i motivul pentru care te numeşti zeu? Îţi lipseşte tristeţea!

O porneau pe drumurile vechi, în căutarea Grettei.

Pe vreo bancă, în cine ştie ce parc , indiferent de oră, Augustin spera… Dacă Grette, din întâmplare, va auzi cântecul lor cunoscut, se va apropia. Val vârtej. Sau păşind încetişor, lin, ca să nu tulbure melodia. S-ar fi putut aşeza cuminte, tăcută, lângă el. S-ar fi putut arunca nestăpânită de gâtul lui. Ar fi putut să plângă. Sau să râdă în hohote, cum făceau când traversau împreună oraşul. Dyonisos devenea fluier, chemare din frunză, sunet prelung de chemare.

Cu timpul, Augustin învăţă să fie din nou singur cu vioara. Şi cu drumurile care nu-l obligau la nimic.

Barba îi albise. Imaginea aceasta n-a intrat în cântec. *O du lieber Augustin Augustin...*Părul spre tâmple i se aşezase ca o promoroacă. Privirea îi cădea pe ceva anume, nevăzut de ceilalţi. Altădată privirea îi era vioaie, se rostogolea de-a lungul, de-a latul, se rotea, străpungea. Sfredelea totul. Avea acum o privire umedă. Uneori roşiatică. Nu incandescentă. O ţesătură de firişoare roşiatice. Bolnăvicioase. Mantia îi atârna de parcă, în fiecare zi, se întorcea dintr-o luptă pierdută.

La brâu purta un ceas pe care nu-l mai privise demult, nici nu mai ştia de unde-l primise, un dar la o întâlnire cu muzică şi pahare, dar răstimpul de atunci şi până acum era o perfectă indiferenţă. Sau poate că răstimpul cât Augustin nu se arătase interesat nici de ore, nici de sine era un interval periculos. În care el, Augustin, se prăbuşise.

Într-o seară, părăsi un chef unde cântase ca de obicei.

Dyonisos îi apăru în cale. Dionysos era zeflemitor. Îl târa de-o mânecă, Augustin era prada, hohotea ca un vânător ce pusese la

pământ o pasăre mult râvnită. Pasărea atât de artistă nu mai cânta şi nici Augustin nu mai ştia dacă-i el, acelaşi ori e o pasăre doborâtă.

Pe drum i se făcu atât de somn încât adormi la colțul unei străzi. Dionysos îl abandonă fluierând. Din vânt îşi făcu un anteriu pe care-l flutura ca pe un stindard. Noaptea se desfăşura în jur neagră, indiferentă. Îl acoperea pe deplin şi în acelaşi timp, îl abandona, lăsându-l singur.

Întunericul, va înțelege mai târziu Augustin, e un pericol sufocant. Întunericul nu e parşiv, disimulant, fățarnic, schimbător. Nu e nevoie de artă să te fereşti de el. Pentru că nu se poate. Întunericul este apăsător. Sufocant. Periculos de apăsător. Nu-ți dă răgazul să te sustragi, să cauți o altă cale. Dimpotrivă. Îți taie orice cale.

Întunericul e ca o pedeapsă ce cade peste tine brusc.

Osânda întunericului o simți Augustin când se trezi într-o groapă comună, laolaltă cu cei atacați de ciumă.

Sanitarii l-au luat crezând că şi el e unul dintre cei fără speranța de a fi viu. L-au aruncat laolaltă cu cei morți din cauza ciumei.

Momentul trezirii fu o cumplită derută. Până la pierderea (pentru o vreme) a certitudinii dacă e viu sau mort.

„Unde sunt, unde sunt? Într-un mormânt? Unde-i lumina? E întuneric. Vreau lumină! Lumină!!!”

Striga: Sunt viu! Striga cu disperare. Din ce în ce mai disperat. Glasul părea că nu-i răzbate dincolo de marginea de sus a gropii. Glasul i se pierdea. Ceva îl frângea, îi lua forța. Sunt Augustin! Întipărită pe față, groaza. Şi sila. Figurile vineții, cu expresii înghețate, inerte, care mai de care mai contorsionată, îl înnebuneau.

Frica îl ataca cu înverşunare. Are vedenia unei fiare cu mai multe capete care îl încolțeşte ritmic. Nu-l înghite dintr-odată. Ci în reprize. Cranț-cranț! Părțile văzute ale trupului şi le simțea sfâşiate de frica-fiară cuibărită în gândul, în interiorul său.

Augustin continuă să cheme după ajutor. Dacă s-ar fi putut cățăra, ar fi ieşit singur la lumină. Lumina era salvatoare. Mai mult

decât apa. Deşi îi era o sete insuportabilă, el îşi dorea în primul rând lumină.

Lumina (simțea ca niciodată), lumina era viața. O clipită i se năzări că printre cei morți de ciumă vede chipul unei fete care nu putea fi alta decât Grette. Se opri din strigat. Privi fix figura aceea vânătă, cu maxilarele încleştate, cu un aer de adâncă tristețe. Ori poate să fi fost revoltă. „N-a vrut săraca, n-a vrut să moară“, îşi spuse, realizând în fracțiuni de clipite că nu era nicidecum Grette şi, mai ales, că nici el nu voia să moară. „Sunt Augustin, mă auziți? Sunt viu, aş vrea să ies de aici, am să vă cânt oricât! Vă voi cânta pe gratis! Voi veni oricând.“

Augustin încetă dintr-odată să țipe. „Unde mi-e vioara? Vioaraaa! Fără vioară nu vă pot cânta, ce să vă promit să mă luați între voi, cei de acolo, din lumină? Sunt viu! Sunt Augustin! Vreau să vă însoțesc pe oricare dintre voi cu cântecul meu. Nu vreau plată! Vreau să fiu în lumină… Vă rog! Mă auziiiți?“

În toată disperarea lui simți cum se face o breşă. Ca o tăietură, hârşti, disperarea se multiplică în două. Şi una şi alta din cele două jumătăți acelaşi chip de fiară. înspăimântătoare. „Frica mă poate ucide. Aşa arată frica!“

Un şir de ciori stau la pândă. Gata să-l devoreze. Ciocurile lor clămpăne. Vor pătrunde în rănunchii lui. Îl vor sfârteca hămesite măruntaiele. Uite! Iată-le! Nu mai stau în aşteptare! Se reped cu zgomot, cu furie. Înfricoşarea îl doboară. Mai foloseşte doar puterea mâinilor. Să frângă gâtul păsării negre. Una singură imensă pare a se năpusti asupra sa. Câte-au fost, s-au suprapus, ori s-au metamorfozat, dar, e una singură, uriaşă, flămândă. Îi voi răsuci gâtul. Aşa, să-ți frâng croncănitul blestemat, să mi se audă şi vocea mea. Sunt viu. Sunt viu!”

Încercă să se aburce pe marginile gropii. Nu reuşi. Aluneca peste trupurile înțepenite. Îşi încercă din nou puterea glasului. Nu mai răzbătea! Dar insistă să repete aceleaşi fraze, doar, doar îl va auzi careva. Din păcate, groapa era mult în afara oraşului. Începu să scormonească în peretele gropii. Încercă să facă nişte trepte pe care să se poată sprijini în urcuşul spre lumina de afară. Pământul însă era

fărâmicios şi uscat. Se gândi să-şi odihnească vocea şi apoi să reia monologul disperat. Asta chiar aşa se întâmplă nu peste multă vreme: „Am iubit păsările când eram copil, Doamne, chiar eu să fi fost acela? Le puneam de mâncare pe pervazul ferestrei mele, am ajutat toţi câinii de pripas din hrana mea, le-am dat, fără părere de rău, am umblat prin ploaie desculţ. Şi încălţat. Mi-a plăcut oricum. N-am hulit. Şi n-am cerut averi şi n-am suferi. Nu vreau asta. Sunt un mare păcătos, Doamne, fă cum ştii, dar, te rog, mai lasă-mă să merg desculţ prin ploi şi să cânt şi să împart încolo, încoace, cântecul!“

Apoi simţi că nu mai are ce spune. Un gust veninos îi tăie şi dorinţa de a se ruga. Îi veni să vomite. Se învârtea totul cu el. Setea îl usca pe interior. Îl ardea. Gândul că nu-l va mai auzi nimeni cât este încă viu printre cei plecaţi spre rai sau iad îl ardea. Se revolta. Dionysos era un abur îndepărtat. Atât cât să-l uite. Augustin ţipă în van: „De ce să meargă vreunul dintre cei de aici în iad? Orice păcat şi l-au ispăşit, cred, prin chinurile îndurate. Doamne, te rog eu, un păcătos viu, te rog să-i laşi pe toţi să intre în rai! Eu, în schimb, aş mai vrea să rămân pe pământ… Vor fi cântece mai puţine dacă eu nu… voi trăi… Ar fi nedrept să fiu luat o dată cu… ciumaţii. Eu ştiu încă să cânt, Doamne, lumea întreagă ştie să plângă, dar mie mi-ai dăruit ştiinţa să cânt… e mult prea mult, nu o meritam poate, dar lasă-mă, te rog, să mai încerc!

Augustin şoptea ca pentru sine. Era forma lui de rugăciune. Sau de luptă pentru viaţa sa.

Obosi. Aţipi. Când se trezi era spre înserat.

Din nou îl apucă disperarea şi frica. Din nou începu să ţipe. Răguşit, fără vlagă, continua să spere. Dacă îl va auzi cineva s-ar putea să-l ajute să iasă de aici. „Numai de nu m-aş molipsi de la năpăstuiţii din groapa asta. unii nu au nici veşminte pe ei, le-or fi ars chiar rudele, aşa se spune că poate fi îndepărtată boala. Alţii sunt chirciţi în nişte cămeşoaie lungi, or fi fost la spital!… Vreau să trăiesc, oameni buni, sunt viu, luaţi-mă printre voi!“

Târziu, în toiul nopţii, se auzi zgomot de căruţă. Se apropia. Augustin îşi adună forţele şi strigă bolborosind, împleticindu-şi

limba, doar-doar va fi salvat. Auzi voci în jurul gropii. Înțelese: erau sanitarii care aduceau încă un transport de ciumați.

„Sunt Augustin, fraților! Sunt viu! Vin cu voi! Toți de aici sunt țepeni! Eu singurul pot vorbi, va să zică sunt viu, mă credeți, nu-i așa? Mă auziți?“

În sfârşit, doi sanitari se opriră pe marginea gropii şi-i vorbiră: „Agață-te de lopata asta, ține-te bine, că te tragem sus! Cum ai ajuns aici? Ai căzut sau… te-ai sculat din morți, Doamne păzește!“

Augustin se opinti. Ultimele forțe şi le folosi pentru a ieşi la lumină. Reuşi. Lumina îl întremă, se uită la sanitari ca un înviat din morți. Iar ei se cruceau, gata-gata să-l cocoloşească. Îl luară totuşi în căruța golită de cei plecați fără întoarcere.

„Omule, poate să-ți fie rău, te-i fi îmbolnăvit şi mai şi printre cei de acolo…“

„Sunt Augustin, un cântăreț hoinar… Am să vă cânt şi vouă cândva…“

„Te ducem într-un loc unde poți dormi. Dacă mâine nu vei fi bolnav, înseamnă că ai zece vieți…“

Augustin scăpă într-adevăr. Prietenii şi străinii i-au cântat:

O, du lieber Augustin, Augustin,
Alles ist bin
Geld ist weg
Weib ist weg.
Alles liegt jetzt im Dreck
O, du lieber Augustin, Augustin.…
Alles ist hin.

…….....

Aud cântecul printre mesele unde, un Augustin contemporan cu noi, iată-l, aşează câte o revistă cu titlu mare, albastru: „AUGUSTIN“.

Se uită chiorâş în sus. Un stol de ciori ca o piază rea, se roteşte în jurul său. Glasurile lor păsăreşti ciopârțesc melodia despre Augustin. Sunt de nestăpânit. Agresive îi atacă auzul, îi împresară privirea cu

un joc de linii negre. Şi umbre negre. Omul ce-şi zice Augustin, se înclină; stolul negru trece în viraj pe lângă privirea, auzul, respirația sa.

O clipită de luptă inegală. El caută cuvinte grele cu care să arunce în atacatori. Caută o piatră. Două, zece. Nu află nici una. Cum să le răpună? Blestematelor! Să vi se frângă aripile! Rosti acest blestem şi începu să plouă cu pene desprinse dintr-un zbor negru. Se apără cu mâinile. Regretă cele spuse. Mai regretă odată. Şi încă o dată. Cu repeziciune. Apoi, începu să alerge. Melodia despre Augustin se auzea clar. Cârâiala disprețuitoare a păsărilor, continua să răsune în fundal. Părea o revoltă sau un gest de rebeliune al cărui sens nu îl înțelegea.

O, du lieber Augustin, Augustin,
Alles ist bin
Geld ist weg
Weib ist weg.
Alles liegt jetzt im Dreck
O, du lieber Augustin, Augustin…
Alles ist hin.

36

Hans Braw al VI-lea

De câteva săptămâni, la Press-Hans e vânzoleală mare. Numele firmei duce spre anii 1500... când se fabrica loco bere după un secret moştenit.

– Cum ați vrea dumneavoastră să vând totul pe o sumă aşa de… necorespunzătoare? Mirarea domnului Hans Braw, contemporanul nostru, este îndreptățită. Dumnealui este proprietarul actualei prese de vin. Bere nu se mai produce demult, dar vinul casei Braw are o calitate renumită.

– De pe vremuri se bea în pahare numite măsuri, domnule, reveni actualul Hans Braw. Argumentul meu când e vorba de preț se sprijină pe istorie. Vedeți, aici stă înscrisă emblema firmei! De la 1750 rezistă. Oricâte straturi de tencuială sau var s-au dat pe aceşti pereți, emblema a fost frumos încadrată, pusă în lumină. Vedeți, becul de deasupra… nu e doar pentru decor. Din preț nu las chiar de-ar fi să mă împrumut la bancă…

Actualul domn Hans Braw are aspectul unui butoiaş de vin. Dar se mişcă repede, nici vorbă să se simtă greoi. Mai ales când are atâtea probleme pe cap. Casa, ce-i drept, e bună doar pentru amintire istorică. Sau chiar muzeu. Îi veni pe loc ideea să le propună celor de la monumente istorice să deschidă aici un muzeu al familiei Hans Braw. Are în urma sa câteva generații, are felurite registre păstrate într-o ladă, bine închisă. S-au păstrat pălării de pe vremea străbunicului său, poate şi mai vechi, halbe cu forme ce azi nu mai sunt. Câte şi mai câte ar putea oferi. Contra cost, se-nțelege.

Domnul Hans Braw este acum preşedintele viticultorilor din zona Vienei. Are, firește, un alt restaurant. Aici, în casa istorică, ține mai ales marfă de depozit.

Îl cântăreşte încă o dată din priviri pe cel aflat în fața sa. Unul din posibilii cumpărători. Ce-i drept, cel mai insistent. Mai serios, cum s-ar spune. Bărbatul e tânăr încă, bine legat, arogant. Înseamnă că ştie ce vrea. Are şi bani. Altfel n-ar investi într-o casă atât de veche, incomodă pentru locuit. „Ce-o fi vrând să facă? De dărâmat, nu poate, E monument istoric. Nu, deci, nu pentru teren o cumpără.

Vrea să fie proprietarul unui restaurant cu tradiție. Tradiția şi renumele costă, domnul meu!“

*

…….....

Mă dau greu dusă din fața casei Hans Braw. Pentru că sună interesant numele vechiului proprietar, pentru că istoria se dă de-a dura în jos, pe străduță. Se potriveşte să fie săptămâna patimilor acum când eu, însoțită de distinsul profesor H. D., încerc un joc unic: transform străduța într-un tobogan. Şi iată-mă cu grabă, luând hotărârea să mă rostogolesc pe povârnişul ei, spre alte vremi.

Casa domnului Hans Braw nu e nici ea foarte arătoasă pentru dimensiunile construcțiilor din vremile noastre. Atunci, însă, era! Şi dacă mă gândesc câte ploi, ninsori, vânturi au trecut peste ea, zic, zău, e rezistentă peste aşteptările oricui. Are şi farmec. Şi multe secrete. Zidurile sunt bine fixate în temelie. Mai pot înfrunta încă multe alte intemperii. Şi nu se pot da uitării toate întâmplările care-au fremătat aici!

Cea mai particulară întâmplare pe care o pot adăuga eu, dacă tot am ajuns până aici, este să mănânc un măr. Nu din grădina d-lui Hans. Pur şi simplu n-a sădit pomi fructiferi. Secretul fabricării berii cică s-a deconspirat în timp. Îmi pare rău. Atâtea generații de Braw şi un singur secret ca o emblemă nobiliară să nu poată fi salvată de curiozitatea celorlalți?

…….....

Iată-l pe unul din domnii Hans Braw. Este în mare impas. Tocmai dumnealui, cel de-al şaselea moştenitor al berăriei cu acest nume! Adunate, viețile înaintaşilor săi dau o înşiruire de peste trei sute de ani. Domnul Hans Braw al VI-lea, aşa cum e trecut şi în actul

de proprietate, este un om de onoare. Simțul datoriei față de cele primite moștenire îl făcu să sporească averea. Aceasta îi era cel mai apăsător gând: cum să facă să adune mai mult, să rămână în istoria viitoare a familiei ca un exemplu? Nu ca o simplă verigă într-un lanț. Sau, de ce nu, şi aşa? O verigă putea să fie, chiar trebuia să fie importantă, altfel, continuitatea familiei s-ar fi rupt. Ideea îi dădea fiori. Chiar la el să se întâmple aşa ceva! Tocmai lui, cel mai corect, mai harnic şi mai ales cel mai preocupat de viitorul familiei Braw? Pentru domnul Hans Braw al VI-lea, trecutul familiei sale era ca şi sentimentul față de părinți. Un fiu respectuos şi demn, aşa se simțea. Ceea ce va lăsa pentru viitor era un alt fel de simțământ. Unul sâcâitor. Se trezea adesea din somn. Îl obliga să facă planuri. Să le pună în aplicare. Să facă adesea comparații cu alți înaintaşi, mai cu seamă cu tatăl său, de la care moştenise mai toate aceste frământări. De parcă i le transmisese în amănunt, în gândul şi conştiința lui de alt Hans Braw. La toate strădaniile onorante ale tatălui său, însă, iată, se adăugau pentru el anume, pentru el în mod special, un şir de necazuri.

Adeseori, Hans Braw al VI-lea îşi ieşea din fire din senin. Striga la angajații care nu spălau un butoi de vin cu toată grija care trebuia. Sau aşa i se părea dumnealui. Sau când turnau vinul în butoiaşe bine numerotate şi sigilate lăsau din neatenție să se piardă, în valuri, bunătate de licoare. O risipă de neiertat. La momentul culesului strugurilor şi al preparării vinului avea şi angajați cu ziua. Pe aceştia trebuia să-i supravegheze în mod special. Fiecare moment al lucrului era foarte important. Domnul Hans Braw nu permitea nici o abatere de la un anume tipic. De fapt, era un fel de ritual, dacă ar fi fost să-l întrebe careva. Un ritual după care generații de dinaintea sa au preparat licoarea stoarsă din struguri şi, mai ales, au păstrat secretul.

Secretul vinului Hans Braw, preluat în parte de la primii Hans Braw, care aveau presă de bere.

Aroma, gustul, culoarea şi chiar conservarea vinului produs la casa Braw erau rezultatul unui secret. La fazele ştiute doar de cei ai familiei nu lucrau decât membrii săi. Primul băiat care se năştea în

casa Braw primea nu doar numele de Hans Braw ca moştenire ci şi dreptul de a învăța treptat, prin exerciții, concret, secretul fabricării vinului casei, secret pe care îl transmitea fraților sau fiilor săi.

Din asta urmau să-şi câştige existența şi mai ales asta le asigura un echilibru interior, numit onoare.

Tocmai în acest punct, Hans Braw al VI-lea avea necazuri. De înțeles, aşadar, dacă se răstea la orice angajat care ar fi putut din neglijență să aducă vreun prejudiciu onoarei moştenite. Pentru Hans Braw al VI-lea a păstra cele moştenite şi totodată a le asigura trecerea în bune condiții în mâna urmaşilor era un lucru atât de impregnat în ființa sa, ca şi foamea. Sau setea.

Ce-i drept, mânca şi bea cu poftă. Procesul acesta zilnic îl simțea ca pe o victorie pe care şi-o rezerva spre savurare precum voia. Numai el ştia ce simte. Numai lui îi aparținea victoria asupra unor stări. Învingea foamea şi setea? Era un altul. Avea o altă trăire decât înainte. Ce ştiau ceilalți despre câtă satisfacție poate să-ți dea trecerea de la un fel de simțăminte la altele, victorioase?

Hans Braw al VI-lea s-a simțit adesea un învingător. Până ce nu s-a abătut asupra sa nenorocirea de a-i muri nevasta nu s-a îndoit nici o clipă de puterea sa de a învinge.

Acum se întâmpla să se simtă ca pe jar. Zilnic. Stingea focarul într-o parte, se isca în alta. Nevasta îi lăsase moştenire doar o fată. Ar fi putut să-i nască şi unul-doi băieți dacă trăia. Asta spera. Să aibă şi băieți care, firește, să preia numele, secretele emblemei familiei Braw. Fiica lui avea doar zece ani şi se comporta ca un băiat. Stăpână părea că s-a născut să fie, dar domnul Hans Braw al VI-lea se simțea obligat să lase moştenirea numelui său unui fiu.

…….....

Nici una dintre tinerele sau mai coaptele femei, dispuse a-i deveni consoartă, nu l-au atras într-atât încât să-şi uite tinerețea.

O simțea ca pe o arsură în partea de sus a pieptului. Atunci bea. Cobora în pivniță şi bea vinul preferat. Arsura i se dispersa sub

formă de pete fierbinți percepute în diverse părți ale corpului. Adormea în fierbințeală.

I se năzărea că vin spre pivnița lui corăbii care aveau ochi şi mai ales guri larg deschise prin care se rostogoleau butoaiele cu vin. Huldubuc, huldubuc, auzea în urechi zgomotul vinului din butoaiele înghițite de un gol imens. Apoi corăbiile se făcea că aveau mâini, multe mâini în loc de vâsle. Se îndepărtau cu tot cu butoaiele de vin din pivnița sa.

Când se trezea, îl năpădea teama. Dacă va decădea într-atât încât...? Cui rămâne moştenirea secretului? Fata încă nu ştie decât la nivelul orgoliului copilăresc cele ce vor trebui să însemne un întreg cod de rezistență în timp a renumelui familiei.

Oricum se gândea, tot nu afla o cale de ieşire din impas. Pentru simplul motiv că niciodată, până acum, din câte ştia, familia Hans Braw nu a lăsat drept de moştenire unei fete secretul fabricării berii, pe vremuri îndepărtate şi apoi, al vinului.

Se simțea doborât. Un scurt răstimp. După care se ruşina de sine, îşi revenea, promițându-şi să caute o cale. De-ar fi trăit fratele său, om cu carte, preot! Încă nu putea înțelege cum de s-a prăpădit aşa, dintr-o răceală, bărbat zdravăn, precum fusese fratele său, pe nume Johann. Ar fi putut să împartă cu el averea, faima casei Braw rămânând intactă. El, Hans avea privilegiul să poarte întreg numele familiei, fiind primul născut.

Dar câte i se aşezau de-a curmezişul în cale! Şi toate nu din vina lui. Asta nu s-ar fi putut spune.

Recolta fusese bogată. Struguri neatinşi de brumă. Aroma şi gustul lor, după soiuri, aşa cum îi sădise şi în noile terenuri cu vii cumpărate de el şi devenite parte extinsă din averea casei Hans Braw al VI-lea, toate erau precum şi-a dorit. Vremea ținuse cu el mai mult parcă decât în alți ani. Dar mulțumirea nu putea fi chiar întreagă. Mai trecu aşadar încă o toamnă. Munci de unul singur la prepararea gustului, tot pe soiuri, al vinului casei Braw. Ajutorul celorlalți nu privea acest aspect. Pentru oricine venea la restaurantul său contau gustul, calitatea, tăria vinului. Asta ştia să obțină doar stăpânul, domnul Hans Braw al VI-lea.

Într-o zi, după o noapte petrecută mai mult prin pivniță şi după ce mai trecuse o dată prin lupta cu frământările interioare, observă că tânăra care servea clienții şi ajuta şi la bucătărie îl priveşte mai altfel decât în mod obişnuit. A fost o sclipire de moment. Şi-a spus că i se pare şi trecu mai departe, traversând restaurantul într-un control cu privirea. Mesele din lemn nevopsit, băncile aşişderea, înscrisurile vechi, diverse mărturii ale recunoaşterii valorii produsului casei Braw stăteau înşiruite, țintuite pe pereți ca nişte veritabile figuri de înaintaşi.

Domnul Hans Braw traversă din nou, mândru, încăperea, la ora aceea cu puțini clienți.

Fata care îl privise într-un mod aparte îi aținu calea.

– Domnule Braw, eu vă pot ajuta şi la trebile casei. Arătați obosit… am mai făcut asta, mă pricep… nu trebuie să-mi plătiți acum, poate de sărbători.

Privirea fetei avea un „ce“ mai tandru, mai cald decât se aştepta Hans Braw să observe. Aşa îi era felul sau…? Voia înadins să-l ajute? Hans Braw îşi scoase pălăria, făcu chiar o mică plecăciune din cap, dădu să plece considerând că e îndeajuns cât a comunicat cu fata asta rămasă dreaptă, nemişcată, în acelaşi loc, aşteptând un răspuns.

– Bine, vino după amiază când ai timp! Zise Hans Braw cu prestanță în glas şi în mers.

……

După Crăciun se anunța în tot Nussdorful nunta domnului Hans Braw cu onorabila domnişoară Isabella Konrad. În răstimpul trecut de când o cunoscuse pe Isabella, Hans Braw întineri. Devenise mai darnic, mai deschis în convorbirile cu angajații şi clienții. Îşi recăpătă încrederea în sine. Şi nu mai petrecea nopțile în pivniță, şi de teama coşmarului cu corăbiile care i-ar fi putut pricinui vreun rău la inimă.

Se simțea din nou un învingător. Deja se gândea la primul Hans Braw care, spera, se va naşte în familia lui. Deja nu-l mai agasau şi nu-l mai apăsau gândurile negre legat de obligațiile față de tradiția familiei. Eliberarea aceasta interioară, atâta aşteptată, îi dădu

un impuls benefic. Mai cumpără nişte terenuri pe care urma să le cultive tot cu viță de vie, aduse un profesor de muzică pentru fiica sa. Şi se bucura, şi-i creştea încrederea în sine când vedea că tânăra lui soție ştia să şi-o apropie pe față.

Un Hans Braw împlinit, asta se arăta a fi domnul Hans Braw al VI-lea.

Când i se născu încă o fiică îşi petrecu noaptea în pivniță. După multă vreme de întrerupere a obiceiului acesta, acum i se păru că-i mai singur decât înainte, mai singur decât şi-ar fi închipuit. Nu mai avea nici o poftă să se opună vechilor apăsări. Îl încolțeau din toate părțile. Hans Braw al VI-lea încerca să le înece în vin. Prefera un vin vechi, păstrat din vremea primei sale căsătorii. Lichidul se îngroşase, parcă trebuia să-l mestece între maxilare şi nu să-l soarbă.

Era doar una din noile sale senzații stranii.

În cele din urmă, Hans Braw al VI-lea se hotărî să nu dispere. Un băiat Hans putea veni pe lume şi după două fete. Unde-i necazul? Tradiția familiei nu impunea, cu absurditate, o ordine în acest sens. Toate lucrurile ar fi putut reintra în normalitate. Hans Braw al VI-lea era puțin încercat în aşteptări şi atât. Trebuia să lupte. Mai departe, curaj! Aşa-i stă bine unuia din casa Braw.

Peste un an şi ceva, soția lui născu din nou. Tot o fetiță.

De data aceasta, domnul Hans Braw al VI-lea, ca unul dintre cei mai onorabili cetățeni se hotărî să accepte propunerea destinului. Tot ce se întâmpla, aşa se arăta a fi: era hotărârea destinului. Aşadar, dumnealui nu-i rămânea decât să modifice tradiția familiei. Aşa i-a fost scris. Era chiar un privilegiu.

Viața i-a dat doar lui pentru prima oară în istoria familiei, doar lui i-a fost dată şansa de a împrospăta tradiția moştenită. Sau, de ce nu, îşi spuse domnul Braw al VI-lea, de ce n-am înțeles că eu sunt unul dintre cei mai norocoşi urmaşi ai casei Braw? Eu, fiind un Hans mă voi remarca în timp printre alți urmaşi sau înaintaşi tocmai pentru că între mine şi ei a fost o… pauză. Casa Braw condusă de o femeie. Iată noutatea!

Euforia îl ținu pe domnul Hans Braw al VI-lea doar până ce îşi arătă colții o altă îndoială: „cum e mai bine, cum este corect? Doar o

singură fată să fie moştenitoarea secretelor de fabricare a licorii cu marca Braw? Sau toate cele trei fiice ale sale?

Şi, dacă totuşi, soția sa, în pofida spuselor doctorului Kraft, va mai putea să aducă pe lume încă un copil, acesta, cine ştie, s-ar putea să fie… un băiat.

Speră în asta încă vreo câțiva ani, timp în care accepta şi ideea unei turnuri noi în ceea ce privea tradiția familiei Braw.

Soția sa îl privea galeş, slăbind pe zi ce trecea. Nu se plângea de dureri, dar se topea pe picioare.

De multe ori, soțului ei, luptătorului şi bogatului domn Hans Braw al VI-lea îi era teamă să nu o piardă.

Dar nu se întâmplă aşa. Vestea că domnul Braw a fost găsit nemişcat într-o dimineață lovi brusc pe toți care îl cunoşteau. Nimeni nu ştia că totul se petrecuse în timpul visului cu butoaiele înghițite de corăbii. Fetele lui s-au descurcat mai bine decât s-ar fi aşteptat vreodată.

……

Actualul proprietar şi moştenitor al casei Braw ştie toată povestea. Ştie că este strănepotul domnului Braw al VI-lea. În unele privințe se aseamănă cu înaintaşul său. Este şi el un strângător şi un învingător, dar, mai cu seamă, se simte legat de Hans Braw al VI-lea prin cele trei fete ale sale, moştenitoare de drept. Diferența este că el s-a hotărât să vândă vechea moştenire şi s-o împartă. Egal, celor trei fiice dezinteresate complet de secretele producerii vinului cu marca Braw.

În plus, fiecare dintre cele trei moştenitoare s-au măritat în trei localități diferite. Pretențiile fetelor sale nu au deloc atingere cu fabricarea licorii din struguri, fie chiar din marca Hans Braw. Totuşi, el se desparte cu greu de trecut. Pentru sufletul său păstrează hârțoage îngălbenite, foi din carnețele descompletate în care-au fost notate producțiile din anul cutare, cantitatea de vin obținută, numărul de butoaie în care se păstrează.

Pălăria cam turtită, folosită probabil mai ales de sărbători de cine ştie ce înaintaş, foi disparate din ani diferiți pe care sunt scrise cheltuielile către stat. Se vede clar că nu e vorba de una şi aceeaşi

persoană, ei bine, tocmai asta îl impresionează pe domnul Braw. El se simte undeva în vârful unei piramide din fapte, el, alesul întrucâtva, un alt fel de ales decât înaintaşii, el poate salva sau poate lăsa uitării totul. De aceea insistă în faţa oricărui cumpărător: „să ştiţi, domnule, fără să vă încurc, să ştiţi, casa este trecută în lista clădirilor de patrimoniu. Adică nu se poate dărâma. Numai asta nu! Mici modificări, da, s-ar putea. Şi râde, râde cu satisfacţie de parcă ar fi jucat o festă cumpărătorului pe care oricum nu-l are la suflet. Din start. Oricâtă nevoie are de bani, înstrăinarea casei Braw îl afectează. Are impresia uneori că tocmai el, de ce el, trebuie să întrerupă un lanţ. Adică să încheie şirul persoanelor cu numele onorabil de Braw, femei, bărbaţi orgolioşi, tineri, în vârstă. De ce punctul să fie el? Este? Deja este un punct? Uneori se vede micşorat până la disperare. Alteori se vede ca un punct umflat, din ce în ce mai lăbărţat încât, fără voia lui, îi acoperă, îi face nevăzuţi pe înaintaşi.

Dar el e încă plin de forţă. Înaintaşii stau împietriţi în aceeaşi expresie. Domnul Hans Braw al VI-lea se simte puternic. Chipurile înaintaşilor pe dată se luminează. Asta-i sigur. Domnul Hans Braw actualul se bucură şi el... El îi va întrece în idei pe toţi ai săi... Dacă ar deschide un muzeu al oraşului? Se însufleţi la gândul că el ar putea fi custode, portar, paznic. Orice. Discuţiile purtate cu oficialităţile îi luară multă vreme.

Totul se derula în paralel: în mintea sa şi în realitate. Uneori avea impresia unui tangou alert, se simţea pe ringul de dans, în atenţia şi admiraţia tuturor. Alteori, se considera un proscris. Înaintaşii îl desconsiderau şi-i întorceau spatele. Jucau într-o horă, strânşi unul lângă altul, râzându-i în nas, privindu-l cu dispreţ, în timp ce el alerga, alerga roată pe marginea horei lor fără să poată intra în joc.

Îşi făcuse obiceiul să soarbă vin în liniştea pivniţei, ca Hans Braw al V-lea altă dată. Folosea o cană din sticlă din cele vechi, numită „măsură“ şi încerca să se disculpe. În faţa lui însuşi. Crezând că istoria familiei depinde de sine şi, iată, poate fi izbăvit dacă se mărturiseşte într-atât.

…….....

Dau o raită de-a lungul faţadei casei Braw Press. Mă întorc. O privesc. Ferestre mici. Tăcute. Pare o casă pustie. Ferecată în propria istorie. O placă inscripţionată Hans Braw Press – 1670 o mai leagă de prezent. Nu intră şi nu iese nimeni.

Heurigerul
vis-à-vis de semiluna ruginită

…….....

Locul i se arăta ostil.

Ingrid avusese ocazia să se convingă de aceasta. Adesea. În diverse împrejurări. Şi totuşi, respingea ideea. Aici se născuse şi ea şi mama sa. Chiar dacă avusese norocul sau poate nenorocul să plece, să-şi stabilească viaţa în altă parte, Ingrid revenea în casa veche din Nussdorf cu teama să nu se fi întâmplat între timp ceva rău.

Aşezată în pantă, ca multe alte case, doar a lor pare că stă în expectativă. Sau că priveşte nehotărâtă dacă să încline spre viaţa din partea de jos a străzii sau spre cea de sus.

O semilună metalică, subţire, ruginită stă în vârful unui stâlp metalic. Semiluna se mişcă, apare sau dispare din raza privirii, după cum Ingrid urcă sau coboară strada. Uneori, pare că o întâmpină o figură luminoasă, zâmbitoare, alteori semiluna e o frântură dintr-o grimasă a unei guri pornite să rostească un cuvânt rău…

Pe măsură ce viaţa i-a pus în cale tot soiul de obstacole pe care trebuia, fără nici o altă şansă, trebuia să le sară, nu să le ocolească, urcuşul spre casa veche îl accepta ca pe escaladarea unui versant. Dar nici să nu vină deloc nu putea. Vis-à-vis, fixată într-un stâlp, semiluna ruginită. Semn al unei alte istorii. Şi personale. O semilună de care se lipiseră şi privirile mamei sale şi ale celorlalţi locuitori din Nussdorf. Mama sa, nepoata unei foste călugăriţe, care a renunţat la viaţa monahală (ce-i drept, după o scurtă şedere acolo) a purtat mereu greutatea unei întrebări: să fi păţit atâtea şi să se fi întâmplat oare ca fiecare încercare a sa de a iubi pe cineva să fi ieşit pe dos

datorită greşelii bunicii sale, fosta călugăriță? Întreaga familie şi-a pus întrebarea aceasta. Devenită apoi un fel de convingere. Nu puteam schimba nimic, se părea că totul mergea bine până ce unul dintre membri era atins de aripa lui Cupidon.

Fosta doamnă Adelheid, mama lui Ingrid, realizase de timpuriu că era frumoasă.

…….....

– Adelheid! Îți sună numele ca a legănare, i-a spus ca o primă declarație de iubire, viitorul soț.

Adelheid cu nume monden, altfel decât se obişnuia în zonă, râdea, se veselea din orice. Îşi aranja părul în două-trei feluri pe zi, se oglindea şi trecea printre mesele restaurantului părinților, un „heuriger“ căutat de clienți aleşi, trecea încolo şi-ncoace, urmărind cu coada ochiului cât este de admirată. Îi plăcea să se ştie admirată.

De servit la masă, nu se punea problema. Adelheid era deja stăpâna. Avea doar grijă să fie totul în ordine. Fetele angajate la bucătărie sau cele responsabile cu servitul clienților o simțeau ca pe o proprietară. Cu suflet bun.

– Când începe sezonul vinului nou eu vreau să decorez interiorul după cum cred eu, mamă! Spunea Adelheid şi asta a rămas ca o tradiție. Adelheid avea simț artistic. Împletea coronițe din viță de vie ruginită şi le aşeza pe mese. Împodobea pereții cu felurite aranjamente din flori, struguri şi viță de vie.

Adelheid cucerea prin zâmbetul ei pe toți cei din jur. Tuturor celor din casă li se păru normal ca la optsprezece ani Adelheid să-l cucerească şi pe chipeşul tânăr venit din altă parte, responsabil cu întocmirea actelor impozitelor către stat. Un funcționar corect. Şi arătos. Circumspect. Nu se hazarda să servească mai mult de un pahar de vin. O „măsură“ obişnuită. Nu glumea cu glas tare ca alți clienți şi nici măcar nu o gratula pe Adelheid. O privea într-un anume fel. Cu înțeles. Odată discută cu tatăl fetei despre cifre şi impozite, chiar lungi convorbirea şi se lăsă invitat la masă de către acesta. În cele din urmă, se trădă că o place pe Adelheid.

– Ar fi bine să ştie şi ea. Dumneata, personal, dacă vrei să-i spui… Eu nu pot să o încânt aşa cum ai reuşi dumneata… îi spuse

tatăl. În plus, Adelheid a mea este obişnuită să i se ceară părerea. Lucru frumos ceea ce gândeşti, domnule funcţionar! Şi fata mea, sunt aproape sigur, se va bucura de aceasta.…

Tânărul nu se arătă grăbit să o cucerească pe Adelheid şi, după discuţia cu tatăl ei, dispăru. Reveni, ca din obligaţie de serviciu, peste câteva luni bune.

În acest răstimp, Adelheid slăbise mult. Se lupta cu o tuse căreia, la început nimeni nu i-a dat prea mare atenţie. O răceală părea să fie.

– Tot veselă, tot veselă să fii, Adelheid! Asta înseamnă putere în viaţă, fata mea, o sfătuia mama sa, neliniştită în adâncul ei, văzând că zâmbetul Adelheidei e din ce în ce mai frânt de tuse.

Vizitele medicului erau secrete, seara, şi din ce în ce mai dese. Nu era nimic sigur, dar se putea să fie vorba de tuberculoză.

– Nu-i posibil, doctore! Nu-i cu putinţă! Izbucni tatăl Adelheidei. Fata mea a avut mereu tot ce şi-a dorit. Tuberculoza e boala sărăciei, iar voi, slavă Domnului... Medicamente, ceaiuri, mâncare aleasă, bună, dar pe care Adelheid o accepta fără poftă. Nu reuşea să mănânce oricât ar fi vrut să respecte indicaţiile medicului. Forţa tinereţii o ajuta însă. Avea momente când era veselă, veselă, se copilărea, iar celelalte două surori mai mici se simţeau fericite. Adelheid răspândea în jurul său atâta atracţie şi farmec încât absenţa ei din restaurant sau de la mesele de seară în familie lăsa o umbră de regret pe feţele celor care o aşteptau.

„Să fie îndrăgostită şi să sufere din pricina funcţionarului care i-a dat speranţa unei legături de suflet? Asta să o facă atât de… slabă?“ se întreba tatăl Adelheidei, necrezând în spusele doctorului. Pe cei din familia sa, iubirea i-a făcut întotdeauna puternici... Fata lui nu putea fi bolnavă de atingerea dragostei. Şi nici asta nu era drept să se întâmple tocmai fetei lui. Dac-ar fi fost slută, prostuţă sau respingătoare ca fire… celelalte două fiice ale sale erau şi ele drăgălaşe. Mai încete în tot ce făceau, dar harnice şi, la urma urmei, aveau tot timpul să se schimbe. Adelheid trebuia să fie pe primul plan în casă. Avea vârsta măritişului, avea toate calităţile dorite şi el,

ca tată, nu putea să nu o ajute să aleagă pe cine s-ar fi dovedit a fi cel mai potrivit pentru viitorul ei.

„Funcționărașul ăsta!“ Să nu-l mai văd pe-aici! Dacă într-adevăr i-a promis Adelheidei ceva şi, după cum văd, fata mea suferă, îmi va plăti.“ îi spuse cu un ton de ordin nevestei sale. Când îşi făcu apariția din nou, după o absență de câteva săptămâni, funcționărașul fu luat la o parte de către tatăl Adelheidei: „… ai fost prins cu treburi, după cum se vede…Hai să servim ceva împreună, la noi în casă a fost sărbătoare… Adelheid a împlinit optsprezece ani… Săptămâna trecută… Ne-ar fi plăcut să te avem ca invitat…“ bătu apropoul tatăl Adelheidei. În sinea lui fierbea. Absența prea îndelungată nu era nicidecum acceptată. Onoarea lui era lezată oricum. Adelheid merita să fie luată în seamă; el, ca cel mai renumit proprietar de heuriger, merita de asemenea să fie vizitat mai des. Măcar din curtoazie. Exagerase puțin cu ziua Adelheidei: de fapt lucrurile au avut cu totul altă turnură. Tocmai atunci fata lui nu se simțise prea bine. Era tristă şi ca să-i schimbe starea în bine, el i-a înmânat o hârtie parafată în toată regula, prin care, Adelheid avea drept de proprietate asupra restaurantului. „Dacă, Doamne fereşte, se întâmplă ceva cu mine, mama ta hotărăşte ce le dă şi surorilor tale din toată averea. Restaurantul, „heurigerul“, însă e al tău. în totalitate. Surorile tale îşi pot deschide altul dacă vor vrea. Pământ şi vie pentru încă trei ar fi, nu le împiedică nimic. Fata mea, să fii din nou cum te ştiam!“ îi ură tatăl cu ochii umezi.

Adelheid se încuie în cameră şi nu coborî la cină. Lacrima reținută, dar evidentă, din ochii tatălui ei o răscolea, o făcea să se creadă şi mai bolnavă. Chiar gestul lui de a-i oferi între patru ochi dreptul deplin asupra restaurantului îi dădu bănuieli. Ori el era bolnav şi voia să se asigure că lasă totul în ordine, ori ea… „Adică nu. Dacă aş fi aşa bolnavă, nu şi-ar fi pus el toată speranța în mine. Va să zică sunt sănătoasă! Mamă! Mamă! Nu mai am nimic. Sunt din nou plină de viață!“ spunea Adelheid în timp ce se rotea prin casă, amețitor.

Îşi închipui că o vede în aceeaşi încăpere pe străbunica sa, fosta călugăriță, bătând din palme bucuroasă. Adelheid se roti de

parcă ar fi fost la bal, îi trecu prin minte să plătească o slujbă de iertare pentru înaintaşa sa care a iubit viaţa şi cântecul atât, încât a renunţat la haina monahală, se întrebă în sinea sa cum de era un păcat să te bucuri de viaţă. Dumnezeu a spus în cuvântul lui că tot ce-i bun pe pământ trebuie iubit. Nu-i deloc un păcat să fii bucuroasă… îşi zise.

Lacrimile erau deja uitate. Se aranjă. Ieşi. În heuriger, acum, aproape de ora închiderii, se mai aflau doar vreo trei clienţi. Îi privi şi pe ei ca pe o parte din restaurantul care îi aparţinea. Simţi un fior. Încă unul. Ceva neştiut până atunci. Ideea de proprietate se concretiza într-un mod emoţional. Oricâtă putere i-ar fi dat acest nou simţământ însă Adelheid trebui să-şi recunoască oboseala. I se strecurase ca o alunecare blândă prin vene. I se topi forţa de a urca în camera mamei sale şi să-i spună că nu are nimic. De a-i mulţumi cu expansivitate tatălui ei, aşa cum făcea când el îi aducea dulciuri sau preferatele smochine uscate.

Adormi cu gândul la ziua următoare: Atunci spera să-l reîntâlnească pe Otto, funcţionarul care îi vorbise într-un fel aparte, îi dăduse de înţeles că o place. Adelheid visă însă un câine mare venit la uşa sa şi care o muşcă furios de mână.

Se trezi în toiul nopţii cu o stare de revoltă şi frică. Înainte de a se face ziuă deplină, Adelheid trebăluia deja.

Otto nu se arătă în acea zi. Doar peste aproape o săptămână. Adelheid îşi făcuse un plan: să lucreze până la epuizare. Sa vadă cât rezistă. Un fel de test. Cât este de bolnavă va şti singură, mai bine decât doctorul. Când era vorba de dereticat, mama sa îi trimitea mereu pe cineva în ajutor aşa că, într-un fel, reuşi să se amăgească singură. Avea nevoie de prezenţa celorlalţi. Încerca să râdă ca înainte, să se arate frumoasă şi plină de farmec. Atâta doar că în suflet i se surpa încrederea, ca o grămadă de nisip atinsă în vârf de ceva ascuţit sau de ceva greu.

În ziua când Otto îşi făcu apariţia, primul care îl întâmpină se întâmplă să fie tatăl Adelheidei. Îl săgetă cu privirea. Apoi îl întrebă cu glas reţinut:

– Tinere, am plăcerea să te iau ca prim ajutor la cele ce se cer făcute în toamna asta. Recolta de struguri e foarte bună. Câştigul va fi pe măsură. Vei fi mulţumit.

Otto se încruntă, în loc să se arate încântat. Părea prins într-o cursă. Ceru să i se lase timp de gândire. Mai avea de lucru chiar în Viena. Chestiune de cifre şi registre. Asta îi plăcea lui cu osebire.

Tatăl Adelheidei se simţi din nou jignit. Ocolit. Propunerea o făcuse de dragul fetei. Se văzu descumpănit. Nu putea nici să-l repeadă pe tânăr cu vorba, dar nici să-i dea dreptate.

Îl lăsă de unul singur la masă, pretextând că are de făcut un drum la vie, unde oamenii lucrează singuri.

Adelheid îşi făcu apariţia în restaurant veselă. Aşa trebuia. Tocmai voia să aşeze pe fiecare masă câte o invitaţie la seara când vor sărbători mustul. În fiecare toamnă aveau loc asemenea seri şi fiecare heuriger se străduia să fie un loc de neuitat, în întrecere cu celelalte. Renumele localului se asigura şi în felul acesta.

– Bine-ai venit pe la noi! Îi ură lui Otto. Se îmbujoră. Deveni şi mai bine dispusă. Nici urmă de boală. Grija bolii se făcuse cât un bob de mac. Nu mai conta.

– Sunt încântat să vă revăd, domnişoară Adelheid! Arătaţi şi mai frumoasă. Cred că vă simţiţi foarte bine. Nu mai sunteţi bolnavă, aşa-i?

Adelheid se simţi flacără.

– N-am fost chiar bolnavă… O mică răceală… Asta vi se poate întâmpla şi dumneavoastră.

Îl ţintui pe Otto cu privirea şi cu acest „dumneavoastră“ pentru distanţare. Poate totuşi veţi veni la seara noastră, îi spuse, lăsându-i invitaţia pe masă.

– Voi veni...

La sărbătoare, Otto se afişă foarte interesat de Adelheid. I-a dat motiv să fie din nou strălucitoare. În aceeaşi seară, Otto îl anunţă pe tatăl fetei că nu poate accepta slujba. Acesta, atins din nou în orgoliu, îşi află chiar printre cei prezenţi un ajutor. Ceva mai copt ca vârstă, harnic şi cunoscut ca mare priceput într-ale producerii vinului. Noul ajutor puse ochii şi pe Adelheid.

Dar Otto de ce dispăruse iar?

Adelheid îl aşteptă alte zile, săptămâni. Începu din nou să se simtă slăbită. Greu de înțeles de ce Otto dăduse bir cu fugiții. Fără nici un motiv. Să fi aruncat în jocul de-a venirea – plecarea măcar o explicație formală. „Sau îi e teamă că poate lua boala de la mine?" se gândi ea.

Tatăl Adelheidei, îngrijorat de boala ei, ştiind că suferă, interveni. Şi-l apropie mai mult pe ajutorul său. Mai mult, până ce acesta nu mai răbdă şi-i declară c-o iubeşte pe Adelheid. Convinsă că Otto nu va mai veni, dezolată de întâmplare, Adelheid acceptă să se mărite cu ajutorul tatălui său. Cu acest bărbat nu prea tânăr, îndesat, cu mersul de rață. Dar se arăta afectuos, gata să facă orice i s-ar fi cerut pentru bucuria Adelheidei.

Era toamnă. Bogată în struguri. Mai mult ca în oricare an, se năpustiră asupra viilor, în stoluri, (de mirare în câte feluri ştiau să se adune), ciorile. Înfulecau boabele rămase dacă via era deja culeasă; înfulecau până la vrej. Ciorchine întregi, cu o poftă egală cu furia. De parcă, mirosul, aroma dulceagă, le-ar fi trezit cine ştie ce instincte distructive, de ură. Nu doar foamea. Sperietorile confecționate cu ingeniozitate dar şi cu îndârjire din partea stăpânilor viilor, nu aveau nici o ... putere. Dimpotrivă, Erau bune pentru odihna înnaripatelor gălăgioase şi rău prevestitoare.

Adelheid vedea lumea cu seninătate. Nu printre aripile negre ale nechematelor ce năpăstuiau recolta. Ba, împotriva tuturora din familie, obloji o cioară când o găsi căzută la pământ. Cum pasărea nu a mai putut zbura niciodată, a rămas multă vreme, sub streaşina unei magazii din curtea lor. Atâta doar, că le făcea în necaz cârâind la ceasuri nepotrivite şi în zilele când nimeni nu avea chef să se gândească la sunetele scoase de pasăre ca la un semn de piază – rea

După ce se mărită, Adelheid se schimbă mult. Deveni mai tăcută. Închisă în sine. Considera că nu i se mai potriveşte să fie zglobie: Tuşea din ce în ce mai mult. paloarea îi venea totuşi bine. Îi dădea o notă de distincție. Tatăl ei o credea cel puțin mulțumită.

Doctorul nu-i recomanda să aibă copii. Tuberculoza nu mai putea fi pusă la îndoială.

Şi totuşi, se născu Ingrid.

Era taman la vremea culesului de struguri. Lumea din zonă obişnuia să se veselească seara, după muncă.

Aerul mustea de miros de struguri şi vin crud. Venirea pe lume a lui Ingrid bucură întreaga familie, iar pentru Adelheid însemna o nouă motivaţie de a trăi. Râdea, se bucura. Avea pentru ce. Nu credea o iotă din previziunile şi precauţiile doctorului.

Când căzu la pat, Adelheid încă mai spera să fie vorba de o slăbiciune trecătoare. Lua cu mare corectitudine medicamentele prescrise. Încerca să se arate vioaie. De îndată părea că îşi revine. Cât de cât. Nu se plângea de nimic. Doar tusea şi slăbiciunea o nemulţumeau. Pe soţul ei îl vedea tot mai rar. Avea de lucru la vie. Nici nu-i ducea lipsa. Ingrid îi era totul. Afecţiunea pe care o avea de dăruit o dăruia cu patimă. O călugăriţă îi apărea în vis mereu valsând ca şi cum hainele monahale ar fi fost pentru un spectacol.

După vreo trei ani începură drumurile spre un spital din Viena. Adelheid nu se mai putea urca în trenul cu roată dinţată. Un fel de ieşire dintr-un timp spre un altul ar fi fost călătoria dar preferau cu toţii trăsura. Dis-de-dimineaţă începea forfota plecării. Pături cât mai multe, perne care să-i protejeze Adelheidei oasele, prea puţin încărnate în ultima vreme. Sticle cu apă caldă în cazul că era vreme ploioasă ori răcoroasă.

Ingrid începu să perceapă un fel de ameninţare. Se isca mai întâi un mic vârtej la picioarele sale, acesta urca spre şira spinării, era din ce în ce mai friguros, dar ea nu se mişca din loc. Îl lăsa să o cuprindă ca un vârtej, apoi încerca să fugă, dar tot nu se putea desprinde din vârtejul acela rece şi nevăzut de nimeni altcineva. De aceea plângea la fiecare plecare a mamei cu trăsura. Doctorul cerea ca fata să fie cât mai izolată. Pericol de contaminare. Dacă faptul nu se şi produsese cumva.

Tatăl Adelheidei urca în trăsură, lângă vizitiu.

Acum Ingrid, după atâţia ani, are încă impresia că trebuie să se întoarcă trăsura în care este sau nu este mama sa. Dacă a rămas la spital, ea ştia. Caii reveneau furioşi, în alertă, grăbiţi. De ce? Se

întreabă încă. Biciuiți. Poate cu furie de disperare de bunicul ei, tatăl Adelheidei.

Trăsura a făcut ani de zile acelaşi drum. Caii nu arătau a fi obosiți. Mereu ascultători, schimbând ritmul paşilor după cum li se cerea, au dus-o şi au adus-o pe Adelheid la spital, acasă, la spital.

Ingrid ura şi caii şi pe doctorul care, cu gentuța lui gri, se strecura în casă, fără să facă zgomot. Saluta doar dând din cap, o cerceta încruntat de cum o vedea, o țintuia luând-o de mână şi întrebându-i pe cei din jur dacă tuşeşte sau nu. Dacă se-ntâmpla să ştie că va veni doctorul, se ascundea. Adeseori însă o lua pe neaşteptate. Pentru că nu avea ore fixe. Mamei, Adelheidei, îi trebuia mult somn. De ce o deranja el?

Pericolul tristeții. Îl simte. Vrea să-l înfrunte. Şi în tablourile sale străbate într-o irizare coloristică o tonalitate tristă, ceva din pericolul tristeții. Când e prea evident, renunță la tablou. Îl aşează după o perdea, în atelier, unde păstrează lucrările cu subiect trist.

Ingrid este o pictoriță recunoscută. Ochi albaştri, mari şi cu mult farmec. Moştenit de la mama sa, Adelheid, însă orice bărbat pe care l-a iubit a părăsit-o. După câteva eşecuri, Ingrid îşi consumă timpul pictând. Atât de multă pictură e în lume! Cum se face de nu bagă nimeni în seamă cât de repetabilă este povestea! Surorile mamei sale, şi ele tot singure, au grijă du bunul mers la heuriger. Ele sunt convinse că eşecurile sentimentale pe care le-au avut se datorează gestului de trădare făcut de străbunica lor, călugărița.

Adelheid lăsase în urma sa toată dorința de afecțiune pe care o poate încerca cineva încă tânăr.

Acum, din nou urcând spre vechea casă, Ingrid are senzația că drumul din față se lungeşte, se alungeşte ca un braț fără degete. Undeva calea se închide. Ca şi cum brațul ar fi fost tăiat brutal. De fapt, ştie bine, este imaginea brațului fără degete al bărbatului pe care l-a iubit ea cel mai mult dar care a dezolat-o. Îi plăceau prea mult femeile., iar Ingrid l-a iertat o dată. A doua oară, a treia oară. De multe ori, până ce s-a întâmplat ca el să rămână ciung. Într-un accident. Împreună tot cu o femeie. De atunci, Ingrid are un sentiment de respingere. Mâna ciungă i se arată amenințătoare.

„Vezi, înțelegi că totul s-a sfârşit?“ Dar Ingrid ştie deja. De ce-ar mai fi nevoie de întrebări? Şi totuşi, mâna se alungeşte, o ajunge din urmă în multe locuri unde se află. Dar ea fuge, fuge cât poate şi în coşmarurile din vis şi în realitate, vrea să se îndepărteze definitiv. Să iasă din raza de atingere a mâinii ciungi.

Dacă i-ar fi fost milă de bărbatul iubit? Desigur, i-ar fi fost mai uşor. Dar nu! Ea nu a simțit mila deloc. Înălțimea unui sentiment care o ardea şi o făcea să se creadă unică, puternică, aleasă, o încânta. Nu putea să decadă până la milă. A păstrat în sinea ei ca un secret strict, absolut strict, o adiere nedefinită la gândul că da, a avut şansa să iubească. Nu adesea o încerca adierea aceasta. Din ce în ce mai rar o simțea izvorând ca un firicel nou. Firicelul acela se ivea de undeva din adânc. De parcă ea, Ingrid, ar fi fost pârâu, iar interiorul său, o fântână. Bolborosind. Neliniştită. Apoi, limpezindu-se, avea o pojghiță de tristețe la suprafață. Firicelul, subtil şi insistent scotea la iveală mereu acel altceva… Greu de definit. Să fi fost puterea de a renunța? Aşa de firavă? „Dacă mi-e teamă de atingerea mâinii ciungi înseamnă că nu m-am detaşat de cele întâmplate…“ recunoştea în sinea ei.

La intrarea în vechea casă părintească ştia deja că urmează să picteze multe tablouri cu diverse expresii ale mâinii. Câte vor fi nu se întreba. Nu conta într-atât numărul lor.

Forța, forța de a spune ceva printr-o poziție a mâinii. A unui singur deget. „Totul ca o mulțime de gesturi oprite din evoluție la un anume moment…“ se hotărî Ingrid intrând pe uşă mai veselă decât şi-ar fi închipuit. „Şi eu sunt un gest. Al vieții“, gândi îmbrățişând pe toți ai casei, toți convinşi în sinea lor că Ingrid în sfârşit şi-a găsit alesul. Prea îi strălucea privirea şi emana energie. Asta nu putea să însemne decât că aşteptau vestea.

Clipa se închistă în aşteptare. Apoi deveni un modul singuratic pe lângă care clipele acestea trecură grăbite. Şi alte clipe. Libere. Peste semiluna ruginită, fixată în vârful aceluiaşi stâlp ştiut demult.

La un anume ceas, semiluna se hlizeşte batjocoritor. O privesc fix şi mi-o închipui pe Ingrid ostentativă, râzându-i şi ea în față.

Matilde, doamna de pe strada Beethoven

Şi în această noapte, iată, aproape încheiată, căci se simte cum apare lumina, cel puțin doamna Matilde are o percepție aparte, chiar dacă e noiembrie, sau în lunile de iarnă când întunericul se încleiază de minute, de ore, ea simte când se apropie zorile (fără să fie nevoită să se uite la ceas), ei bine, şi de astă dată ar putea jura că în casa ei s-au auzit cele mai fermecătoare acorduri cântate la pian. Reluate, îmbogățite, combinate şi apoi înşiruite frumos, frumos de tot, într-o melodie de neuitat. Nici nu vrea să o uite. Mulți nu vor să-i dea crezare întru totul când ea le povesteşte cum, în unele nopți, nu totdeauna, dar adesea, aude muzică. Stă întinsă în pat, nu aprinde lumina să nu se rupă vraja. Sau întâmplarea. Mă rog, unii spun că totul se petrece doar în mintea doamnei Matilde. Puțini ştiu că doamna Matilde a studiat pianul la vremea şcolii sale şi că n-a continuat pentru că aşa era normal. Doar nu era să devină pianistă când acasă erau atâtea de făcut! Şi mai ales de apărat. „Vremile sunt totdeauna trădătoare. Trebuie să ştii cum să te foloseşti de trecerea lor“, îi spune şi azi doamna Matilde nepoatei sale, Iasmina.

Fată bogată, Matilde a avut tot ce şi-a dorit. Pianul a rămas multă vreme un fel de partener al unei conversații secrete. De suflet. Dar nu însemna totul. Matilde a ştiut de la bun început că are noroc şi gata. Nu s-a lăsat în voia lui, a luptat să şi-l apropie. Niciodată nu părea să-i fie greu. Aşa se întâmpla mereu. Până când soțul ei, luat cu dragoste şi împotriva voinței întregii familii, chiar el i-a pus norocul la încercare. Matilde nu s-a lăsat învinsă cu una cu două. Ordona ca un căpitan, sau chiar general, întreaga suflare angajată să ajute la vremea culesului viei.

În toată zona se lucra mult şi mare ruşine ar fi fost ca tocmai în casele ei să fie lăsat ceva în paragină.

Matilde asista la sortarea strugurilor sau la măsuratul mustului şi cânta. Orice. Cântece populare, uneori cântece bisericeşti, alteori inventa. Unii o credeau puțin zăltată. Dar nu era femeie rea. Ce-i rău dacă-i place să cânte? La petreceri însă totdeauna era cea mai tăcută. Retrasă chiar. Doar la biserică cânta în fața celorlalți. Bărbatul ei însă

era un veşnic petrecăreț. Vesel şi totuşi ei doi n-au cântat împreună niciodată. Strada lor era, de fapt, renumită în acest sens. Aici, chiar aici în casa pe care a cumpărat-o Matilde, acum câteva zeci de ani, aici, se zice c-ar fi locuit cu chirie Beethoven. Răsunau de-a lungul străzii şi în înalt, în plină noapte, felurite cântece interpretate la pian de chiriaşul care nu ținea cont de zi ori de noapte şi nici de vecini. Matilde ştie că totul s-ar putea să fie o enigmă şi că din acest motiv aude ea nopțile, uneori, acele minunate acorduri. Ba, s-ar putea spune, adevărate concerte. Ştie ea ce ştie. Pe vremuri, în această casă, muzicianul a trăit o poveste de iubire.

Păcat că vecinii, supărați de gălăgia muzicală oferită la ore nepotrivite, se spune că i-a cerut bărbatului să se mute. Sau să tacă.

Asta nu s-a putut. Şi a plecat părăsind şi iubirea fetei. „O, Doamne, gândeşte Matilde, dar ce poate fi mai frumos decât să locuieşti într-o asemenea casă? Iarăşi se consideră ocrotită de soartă. Şi o cuprinde un val de căldură şi-i vine să tresalte, îi vine să sară din pat şi să dănțuiască. Se mulțumeşte însă doar să-şi închipuie. Altfel, s-ar putea să nu mai audă deloc muzica. Atunci, totul ar lua sfârşit. Nici nu-şi închipuie ce-ar putea face în asemenea caz.

Muzica, odată pornită, nu s-a întrerupt niciodată. Acum, mulți o cred bună de dus la balamuc, la sanatoriul care nu-i departe, dar ea e mulțumită aici, în casa cu muzică.

E drept, uneori dănțuie de una singură prin casă şi cântă cu ferestrele larg deschise. De aceea s-a zvonit cum că nu e perfect întreagă la minte. Dar cine-ar putea spune că este?!

Tânăra Karla care nu iese din casă din cauză că-i părăsită de iubitul plecat la armată şi rămas cu alta prin părțile acelea de lume pe unde a umblat? Matilde a încercat să o convingă cum e mai bine. Se aude că va fi război, Doamne fereşte! Cine ştie ce s-ar putea întâmpla rău, de aceea, zice Matilde, trebuie să ştii să fii fericit!

– Cum, Doamne, iartă-mă? o întreabă fiică-sa, care de fapt e fiica bărbatului Matildei, ea doar a crescut-o, cum să fii mulțumită, măcar mulțumită, nu fericită când vezi cum totul se scumpeşte, când tu ai împărțit cu tata propria ta avere şi peste toate, revoltător de…

dincolo de toate, ai şi fost părăsită?! Matilde, mamă, fii realistă măcar acum în al doisprezecelea ceas!

Matilde o priveşte de fiecare dată încruntată. Ba chiar îşi iese din fire:

– Dar nu e bine că nu mai am grija atâtor trebi din gospodărie? Stau liniştită, când nu mă dor picioarele şi nu mă doare spatele, că aşa m-am îmbolnăvit, muncind, nu e bine că se ocupă „ea“ de toate?

Spune, dacă aş plânge mereu, n-aş ajunge colo la balamuc? Să facă „ea“ totul dacă i-a trebuit. Femeie tânără, de patruzeci de ani, să stea cu unul de şaizeci… Dar, scumpa mea, să ştii că el tot mă mai iubeşte…“

– Mie nu-mi pasă. Am pe cine iubi. Nepoata mea Iasmina merită toată dragostea.

– Mamă, te minți singură! Ai fost o femeie practică, ți-ai adunat ceva bani muncind, folosește-i sănătoasă şi nu te mai amăgi! Crezi că e bine la sărbători să întinzi masă de douăsprezece tacâmuri şi să nu vină decât două persoane? Adică eu şi fiică-mea. Şi asta, dacă nu avem alte invitații. Altfel, ne vezi a doua zi după sărbătoare… Şi, nu-l mai chema pe tata la mesele întinse dacă vezi că nu vine decât însoțit de ea… Fii mai… aşa...

– La, laaa, la. Ce sfaturi bune! Dacă mă ascultai, nu erai acum să-ți plângi singurătatea de sărbători… Mergi între lume, fata mea, fii mulțumită că eşti liberă… de ce să plângi? Eu, vezi, nu plâng aproape niciodată. Numai dacă o mai baţi pe Iasmina. Asta nu-mi place deloc, te răzbuni pe fată când eşti supărată pentru alte probleme. Să n-o mai baţi, ai auzit?”

Matilde ridică tonul şi se retrage la bucătărie. Scoate cu rapiditate tăvile de prăjitură, le aranjează în ordinea cerută de un anumit tipic ştiut de ani de zile. Va face o prăjitură. Două. O parte din acestea le va trimite şi fostului ei bărbat. Dar de ce fostul? Ea n-a divorţat. El stă cu cealaltă. Atât. Dar tot mă mai iubeşte… la, la, laaa, la… Ce crede, că poate uita cum au cumpărat împreună casa în care stă el acum, viile cele două?! Cum îmi săruta mâna de la cot până la umăr!

„Ştii să faci bani“, îmi spunea. Bine că nu i-am irosit cu divorţul. Tot Iasminei îi vor rămâne toate. Actele, actele vorbesc, la–la–la… la–la… Dacă „ea“ vrea să muncească de dragul unui bătrân, treaba ei… la–la–la. Poate că nu este chiar … întreagă la minte. Sau poate dragul de el nu e normal. A luat-o razna. Înseamnă că are ceva… De altfel, când bea mai multe pahare, i se arată adevărata fire. Sparge totul din jurul său, ţipă, caută scandal din orice. de multe ori, în asemenea situaţii, Matilde a fugit din calea lui. în zilele următoare stărilor acelea, Matilde îşi căuta de lucru la casa unde stă acum. Îşi lua fata (fata lui, dar şi a ei, aşa o considera, copilul ei, mai mult decât al lui).

Apoi, când a apărut Iasmina, nici că se putea mai mare fericire. Matilde avea altceva de făcut decât să regrete. Începu o campanie de spălat perdele, frecat covoare, spălat geamuri, de parcă ar fi venit Paştele. Soţul ei se arătă după o vreme. Totdeauna cu ţâfnă. Supărat că a fost lăsat singur. Apoi, drept revanşă, lipsea câte două zile şi două nopţi. Atunci Matilde se ruga. Se ruga să nu fie la altă femeie, se ruga să i se strice bicicleta dacă va fi să mai plece într-acolo unde bănuia ea. Uneori, se întâmpla ca el să se întoarcă pe jos din drumurile lui trădătoare. I se stricase bicicleta.

Matilde devenea iarăşi mulţumită. Şi cânta. Şi el, după vreo două săptămâni, pleca din nou. Şi era vremea culesului de struguri. Matilde trebuia să rezolve totul. „Unde-i bărbatul tău să te ajute?“ o întrebau unii mai îndrăzneţi. „La război, dacă nu ştiai“, răspundea Matilde râzând. Cu greu, ce-i drept. De cum o vedea pe Iasmina însă, totul căpăta o turnură mulţumitoare.

Şi de ce nu? La casa din deal, ultima pe stânga, o familie din mamă şi tată, părinţi adevăraţi, nu cum a avut parte Iasmina, că tată-său a dat bir cu fugiţii când a văzut că e de lucru şi că viaţa în familia nevestei nu e o petrecere în care cheltui ce-ai agonisit, în casa vecinilor acelora copilul se chinuie de cincisprezece ani să meargă şi tot nu reuşeşte; stă în cărucior.

Iasmina e frumoasă şi sănătoasă. Matilde a crescut-o de mică, iar pe maică-sa de la doi ani, cum să nu fie mulţumită?

Uneori o săgetează rău de tot prin inimă, e drept, asta nu poate evita, o sfâşie timp de o zi, nu mai mult gândul, temerea că bărbatul ei poate fi bolnav. Dacă şi-a luat pe cealaltă doar ca să uite de sfârşitul care i se apropie?

– Asta e o scuză inventată de dumneata, mamă, îi spune fiică-sa. Nu-l vezi cum arată? Trosneşte de sănătate.

„Fata nu ține deloc la taică-său“, remarcă Matilde.

Şi din nou se simte singură pe sine, cântă şi trebăluieşte, nu poate să stea locului fără să facă nimic, decât noaptea când ascultă muzica.

În ultima vreme, a început să se adreseze păsărilor încercând să le uite glasurile. Chema ciocârliile dar, nu venea nici una. Vrăbiile o secondau câteva clipe, îşi luau partea fărâmiturile pe care Matilde le împrăştia pe terasă şi îşi luau zborul. Parcă răzând. Vrăbiile nu sunt niciodată triste, remarca doamna, dar nici nu se arată supărată pe ele. Ciorile în schimb, o agasau. Sunetele scoase de acestea nu aveau nimic muzical, păreau că se ceartă mereu.

Nu le oprea, şi nici nu le acorda atenție. Deseori le privea cu invidie. Pentru sarruii ? mulâi pe care îi au , timpi ? când pot să fie dezinteresate , arogante, trufaşe, hămesite, hoațe, ... în fine, doamna Matilde ştie toate cele ce se petrec. Un motiv în plus să fie mulțumită şi să cânte.

Fiică-sa nu o crede. Vrea să o ducă la un medic. E sigură că Matilde, mama ei, singura ei mamă, deşi viața i-a dat două, Matilde are o afecțiune psihică. I-au adus nişte picături care o vreme, au făcut-o să doarmă ziua-ntreagă.

Când s-a trezit, Matilde s-a arătat şi mai mulțumită de viață şi, plină de forțe, a cântat la pian până a deranjat vecinii, apoi a făcut ordine în dulapuri, cântând în gura mare până ce, noaptea, s-a hotărât să aştepte, în linişte, concertul din camera sa.

De ce oare atunci nu s-a produs? Matilde a aşteptat cu auzul încordat. A simțit şi cum se împânzeşte încet, încet lumina. Dar concertul nu l-a auzit.

Astăzi însă, Matilde s-a sculat dimineața devreme, supărată ca niciodată. Poate atunci când bărbatul ei a venit aici, în casa asta,

unde ea se refugiase în urma unei beții a lui şi i-a spus că el şi-a adus o femeie să stea mereu cu el, care să-l suporte şi dacă se îmbată şi o loveşte, numai atunci parcă a fost aşa de abătută. Sau aproape aşa. Nu mai ştie în amănunțime, dar atunci, la fel, nu a auzit nici o notă muzicală. Avea senzația că-i amorțită. Şi auzul. Şi auzul îi funcționa incomplet. Apoi, totul s-a restabilit. Vocea lui s-a fixat pentru totdeauna în auzul său, e în legătură cu gândul lui.

Când îşi aduce aminte de seara aceea, clic, şi gata. În ureche i se derulează nuanțele vocii lui, adâncimile cuvintelor se cască spre interiorul sufletului Matildei. Sunt nişte văi şi nişte prăpăstii în care aude ecoul serii aceleia, ecoul vorbelor lui. Totdeauna Matilde se zbate să iasă la lumină. E ca şi când ar afunda-o cineva cu capul într-o învolburare de ape.

Nimic muzical în aceste zgomote.

După asemenea „audiții" interioare, Matilde nu mai aude muzica din camera sa decât după nopți în şir de aşteptare. Uneori îşi repetă în şoaptă, ca o chemare, îşi repetă melodia din concertul dorit. Deseori dă greş, falsează. În minte are sunetul perfect, iar când vrea să-l rostească, să-l facă auzit, nu-i reuşeşte. Perseverează în aşteptare. Dacă se va simți mulțumită, va auzi şi muzica. Nu se îndoieşte de asta. În cele din urmă, totul intră în normal.

Aude, aude muzica. O ascultă cu sufletul, cu gândul. Mai nou, şi-a aflat încă un mod „plăcut" de a-şi petrece timpul: merge în orele de vizită la sanatoriu. Acolo se află şi persoane foarte inteligente. Internate din pricini mărunte. Insomnii, decepții. Ea merge să le ajute. A obținut aprobarea doctorului director să cânte pentru aceşti oameni. Într-o sală destinată ei (crede Matilde), infirmierele îi adună pe cei… potriviți pentru o asemenea întâlnire. Iar ea, la pian le cântă. Îi face să creadă că lumea se sprijină pe cântec. Nu-i aşa? Ba da, ba da, şi cântă cu toții în cor. Fiecare cum poate, dar pentru asta, lumea e toată un cântec.

Bărbatul ei, care acum poate fi numit fostul, deşi… actele… actele spun altfel, bărbatul şi tânăra lui nevastă duc răspunderea culesului de struguri şi a producției.

Matilde are şi ea o parte din câştig. O primeşte la Crăciun. Bărbatul ei este corect din acest punct de vedere.

„Tot mă mai iubeşte…“

„Cum, Doamne, să nu fiu fericită? Îl întreabă Matilde şi pe preot. Şi dumnealui are aceeaşi părere. Trebuie mulţumit lui Dumnezeu!

Celălalt heuriger[1]

Se zăreşte printre crăpăturile de la ţâţâni o iarbă înaltă, neatinsă de paşi. Numai domnul Weiss ar putea intra... Are cheile în păstrare. Vine din când în când să controleze dacă toate sunt la locul ştiut.

Poarta se deschide cu greu. Mai greu decât altă dată. E din lemn masiv, bătut de vânturi, ploi şi ninsori multe. Foarte multe. Secolul s-a deşirat, s-a zvârcolit, s-a semeţit în câte şi câte feluri, trecând şi pe la poarta aceasta. Apoi s-a ostoit. Clanţa se lasă cu greu apăsată.

Domnul Weiss se agaţă cu ambele mâini şi atârnă apoi cu toată greutatea trupului în jos, ca într-un joc de pe vremea copilăriei, când se balansa de vreo creangă. Abia, abia de se întredeschide poarta care, azi, domnului Weiss i se pare îndărătnică. E dumnealui un om firav, mic de statură şi are o vârstă onorabilă, dar de curajos, e curajos. Nu se lasă cu una cu două. Împinge. Şi reuşeşte să intre. E drept, un moment a avut impresia că de dincolo de poartă cineva se opune. Pare că ţine de clanţă şi-i refuză intrarea. Dar asta nu-i decât o scurtă nălucire, chiar se întreabă în sinea sa Herr Weiss cum de-i trece aşa ceva prin cap? De foarte mulţi ani, de-o viaţă deschide această poartă. Când era copil, venea aici să se joace cu prietenul său, Waldi, fiul proprietarului; tânăr fiind, venea să petreacă împreună cu alţii de seama lor. Iar poarta s-a deschis totdeauna fără probleme. După o lungă absenţă a prietenului său, multă vreme, poarta asta, aceeaşi, nici măcar nu mai era închisă. Pur şi simplu, dinadins, ca o invitaţie, stătea zi şi noapte larg deschisă.

La heuriger venea lume aleasă. Gustul vinului nu era singurul motiv. Fostul său prieten, Waldi, obişnuia să invite artişti de tot felul şi treptat, la heurigerul său s-au întâlnit şi s-au consumat multe poveşti. Rostite. Şi întâmplări câte, câte întâmplări!

---

[1]Heuriger – mic restaurant unde se servesc doar produse preparate de familia proprietară. Mai ales – vinul. Tradiţia duce spre hârtiile parafate de Franz Josef, care a înlesnit aceasta pentru cultivatorii de vie din Nussdorf.

Astăzi, oricât ar vrea Herr Weiss să nu bage de seamă, astăzi nimic nu merge cum ar trebui. Clanța de dinlăuntru s-a desprins şi dacă nu o va putea monta la loc, va trebui să stea claustrat acolo până cine ştie când. Adeseori a rămas din plăcere, singur, aici, în heurigerul pustiu. Vinul cel nou, în cantitate mică, nu ținea decât până la Crăciun. Apoi, clienții ştiau că urmează o pauză până toamna, până se va obține un alt vin nou. Aroma, gustul vinului de la acest heuriger se datorau pământului, soarelui care îndulcea strugurii mai mult pe cei din alte parcele sau cine ştie? În absența tuturor, el se simțea persoana cea mai de vază.

Herr Weiss ține jumătatea de clanță în mână şi nu ştie dacă e un semn rău toată această neplăcută întâmplare. De fapt, nici el nu se simte în forță. Ar vrea să se întoarcă înapoi acasă, nu-i departe, dar ceva din interior îl îndeamnă să mai experimenteze, ca altădată, seara de unul singur la heuriger, unde toate acareturile îi sunt apropiate. De parcă i-ar aparține lui. Şi lui. Întâmplările petrecute aici se prefăcură în statui. Vizibile doar de el. Cum le atinge cu o răsuflare, un gând sau chiar cu o clipire din ochi, toate, toate dau buzna, iar domnul Weiss le ordonează pe ani, după rangul importanței, se supără pe ele, se bucură, dacă e cazul, se simte ca un regizor care poate construi un spectacol după bunul său plac. protagoniştii îşi ştiu bine rolul, totul este deja trăit, domnul Weiss, regizorul, nu face decât o redistribuire, o repetiție pe module. Decizia îi aparține. Cum altfel ar putea să nu se lase copleşit de faptul că Waldi, prietenul său, fostul proprietar nu mai este de câțiva ani buni şi că, din zi în zi, la heuriger se stinge tradiția, vin oameni obişnuiți. „Vaaai, dragă Waldi, nu mai sunt pe lume artişti, doar nişte băiețandri cu plete care cântă țipând şi țopăind. Stridențe, stridențe… Sunt obosit. Sigur, sigur… nu mă las, îmi duc promisiunea la bun sfârşit, toamna aceasta voi aduce de oriunde oameni de vază, artişti sadea…“

Fosta curte a casei căpătă între timp aspectul şi utilitatea unei mici grădini–restaurant–în aer liber. Mese. Pomi. Mese. O singură alee. Mesele din lemn, acoperite acum cu folii din plastic pentru protecție arată, de departe, ca un aranjament pentru un ospăț de

proporţii. Herr Weiss le priveşte clipind des… În memoria sa, revin, se-nghesuie multe foste întâmplări.

La prima masă din stânga stă nepotul – bătrân – al unui renumit general. E deja la vârsta senectuţii şi totuşi, se vede clar, face înţelegeri de afaceri cu ceilalţi doi aflaţi la masa lui. Precis, ca de obicei, tot dumnealui plăteşte. Nu are descendenţi, dar continuă să obţină bani. Vinde câte o maşină de epocă din colecţia sa, pariază la cursele de cai. Totdeauna îi ies bani. Salută ceremonios, pleacă, nu, nu pleacă. Intră înăuntru în heuriger, are o altă masă reţinută pentru doi prieteni din lumea politică. Pe peretele din dreapta, la nivelul mesei, a rugat să fie montată o plăcuţă din ceramică lucioasă pe acre scrie ceva în chineză. Un dicton pe care îl traduce doar dacă cineva se arată interesat. Generalul-nepot a fost pe meleaguri îndepărtate, cum de-a revenit cu totul aievea? se întreabă Herr Weiss. Iată-l! Stă sprijinit în baston. Nu a terminat paharul de vin. Pe masa generalului–nepot scria „rezervat“, Mai scrie? „Ce mi se întâmplă de nu văd clar? Nu e încă seară. Astăzi totul merge de-a-ndoaselea, să mă aşez puţin…“ îşi spune Herr Weiss.

Măcar bine că spectacolul se derulează de la sine. Regizorul Weiss e gata să fie şi spectator.

…….....

Domnişoara însoţită de un băiat îi dă câinelui din mâncarea clientei de la masa vecină, Doamne, lumea-i pe dos, cum poate face aşa ceva?! Fata care serveşte îi este total necunoscută domnului Weiss şi, dincolo de orice surpriză, fata poartă o rochie umflată, gen prinţesă din secolul ăla… cu regi, în fine, asta-i prea de tot, fata seamănă cu Claudia! Are aceeaşi rochie ca la nunta lui… Uitată deja. Claudia! Ce înseamnă asta?! De unde-ai apărut? Mă bulversezi, am nevoie de linişte! Dar parcă se aude ceva...

…….....

Înăuntru, în sală, e un poet care-şi recită din versuri. Nu seamănă cu cel ştiut, o, nu, acela era dramaturgul adus de Willi, ăsta e tânăr, unul de azi, publicul e şi el la fel. Se manifestă zgomotos, cu aplauze şi urale. Şi când îi place şi când nu-i place un vers, e o hărmălaie de nedescris. La heuriger, de obicei, era decenţă. Lumea nu mai are maniere. „Totuşi, eu sunt regizorul! Gata! Gata cu scena aceasta care nu se leagă! Nu intră în tonul spectacolului“, gândeşte cu glas tare Herr Weiss.

În zadar. Spectacolul se derulează în mintea sa după nişte reguli anapoda.

…….....

Deasupra tuturora, în levitaţie, dansează o balerină. E chiar fata pe care a iubit-o mult, mult Willi. O ştiam, o vedeam la spectacole. Era rusoaică şi s-a întors la ai săi. O fi venit în turneu… după atâţia ani? Mai dansează încă? Parcă nu putea să plece din ţară… Willi a fost acolo, la ea în ţară… Dar n-a putut să o aducă… Şi acum?! Herr Weiss nu-şi mai aminteşte cum o cheamă şi nu o poate striga, o felicită totuşi, o aplaudă. „Superb! Superb! Bis! Bis!“ Îşi aude vocea ca venind dintr-un tunel. De vină-i gălăgia clienţilor zurbagii. „De unde-or fi apărut?”

…….....

A, uite pe cine văd! Doamnele prietene sau surori? Vechi cliente. Au o vârstă. Deh! A trecut vremea. Sunt totuşi distinse şi elegante. Doamne! S-au aşezat la obişnuitul lor loc. În fiecare sâmbătă seara îşi fac apariţia. Plimbarea până la heuriger le înviorează. E toamnă ruginie. Oare cum îşi petrec iarna? A, da. Ştie Herr Weiss, le-a vizitat de câteva ori, a fost invitat la sindrofiile lor cu jocuri de canastă. Una dintre doamne lua calmante, o teroriza din când în când ideea că „el“, fostul ei bărbat, nu vrea s-o mai vadă… Se căsătorise târziu, după douăzeci de ani de prietenie cu „el“. Prea multă amânare. Jignitoare. Şi, după ce, în fine s-au hotărât şi s-a

întâmplat evenimentul, „El“ a mai trăit doar cinci ani. Herr Weiss îşi aminteşte exact: cinci ani. Doamna îl consideră pe fostul soţ vinovat. A părăsit-o din nou. Acum? Acum ce mai contează? Se întreabă Herr Weiss. Acum nu e sezon, cum de-au revenit cele două? Se uită mirate la el. Nu-l mai recunosc? Herr Weiss le salută politicos…

…….....

Domnilor, domnilor, soseşte Excelenţa-sa, Domnul Ministru… Suntem onoraţi… Domnul Ministru are în braţe un imens buchet de flori galbene ca cele din împrejurimile Nussdorfului, tufele acelea bogate în flori mici, primăvăratece… pentru cine le-a cules? Poate i-au fost oferite la intrarea pe poarta de la heuriger… În semn de omagiu. „Domnule Weiss, daţi-vă la o parte, faceţi loc, staţi în calea Excelenţei-Sale!…“

Herr Weiss nu ştie încotro s-o ia, se împiedică, Max, fostul său câine lup, îl trage de mânecă, se lasă purtat de el, are încredere în el, Herr Weiss nu mai vede bine, nu mai vede aproape deloc, dar se simte atins de mâna domnului ministru! Dispersate în aer, florile plutesc a disperare. Sigur, în el şi în jur, ceva se întâmplă. Herr Weiss! Herr Weiss! Pare că-l strigă cineva. Pare că-i un glas străin. Şi unde oare au dispărut cei pe care tocmai a avut impresia că-i vede în vizită la heuringer? Herr Weiss! Herr Weiss! Îl strigă cineva?! Herr Weiss e convins că s-a prins într-un dans. Lumea din jur e veselă, el dansează în mijlocul unui cerc de dansatori, face figuri nostime, îşi întinde bretelele roşii purtate cu emfază, flutură un pulovăr roşu în jurul capului, toţi îl aplaudă, Herr Weiss le zâmbeşte şi continuă să danseze. Ceilalţi se mişcă în ritm vesel în jurul său...

Apoi se înfioră, se opreşte brusc… Dar totul e o indecenţă… A putut el să facă asta? De fapt, se află în plin remember. La parastasul doamnei Isabella, răposată acum patruzeci de zile. Avea nouăzeci şi doi de ani legaţi. Cum adică legaţi?, se întreabă, dar vorbele nu-i ies din gâtlej, în schimb, culmea, pare că aude toate amintirile care se derulează în mintea participanţilor la ceremonie, foşti prieteni, cunoscuţi, rudele doamnei Isabella… Era înaltă… devenise uscată şi mai mică de statură… îşi adora fiul… Iată-l! Are un pahar plin cu băutură în mână. Îl varsă pe pământ „spre amintirea mamei“, zice…

Are şi el peste şaptezeci de ani… Bastonul doamnei Isabella e înmânat „oficial“ cantorului de la biserica unde s-a cununat Isabella, aşa ceva nu mai are contur. Domnul Weiss e ceva mai tânăr doar, cum adică să nu-şi amintească? Isabella se plimbă de la un invitat la altul, plutind, le şopteşte ceva, până să ajungă la domnul Weiss plouă, plouă peste ei toţi, nu se mai vede nici unul din chipuri… Aude şoptit, stins doar vocea Isabellei. Isabella îi spune ceva doar lui. Domnul Weiss nu desluşeşte înţelesul. Pare să fie vorba de un mister. De ce Isabella i-l împărtăşeşte chiar lui? Numai că, secretul e nedesluşit.

Un stol de ciori dau buzna, se aşază pe mesele heurigherului, aşa ceva nu s-a mai întâmplat! Cum să le alunge? Măcar de n-ar fi aşa gălăgioase… Isabella s-a retras. Înainte ca Domnul Weiss să înţeleagă ce anume însemna secretul şoptit doar lui. O cioară i se aşază pe creştet. Bate din aripi! Îşi cheamă suratele. Celelalte se năpustesc asupra Domnului Weiss. Cârâie, cârâie, se zbat. Pare că se luptă cu cineva nevăzut. Îl atacă sau îl apără? Asta nu înţelege dumnealui. Şi se chirceşte sub sunetele asurzitoare încercând să-şi amintească unde-o fi puşca de vânătoare a lui Waldi. Ar putea speria, alunga sau, chiar împuşca lighioanele astea atâtâ de întunecate.

Selecțiuni critice

«Romanul *Baltazara* este povestea unei iubiri năvalnice, mistuitoare, drama eroinei care trăieşte realitatea cotidiană într-un azil de bătrâni, trădată cândva de iubitul ei, Laurean, care a prăvălit-o în abisul deznădejdii. Romanul este înțesat de simboluri fiecare personaj reprezentând un destin: Dudu, doamna Stana, vânzătorul de baloane cu „clipele de viață umflate cu oxigen“ epilepticul domn Theodosiu sau domnişoara Tecla o lume pe un imens tobogan sau într-un continuu iureş al neîmplinirilor totul sub greutatea cupolei singurătății, predominând puritatea tensiunilor lăuntrice. Fiecare personaj trăieşte o teribilă frustrare de identitate, „o herghelie de simțăminte în derută“...

„Debusolarea mea“, spune eroina, „e în plină funcție e disonantă şi pătimaşă...“ Dar „un pericol este un pretext să-ți măsori puterile“.

Coerența semantică reuşeşte să confere textului sensuri noi, existențiale, revenind mereu acele cuvinte-simbol într-o succesiune obsedantă alcătuind aşa cum sublinia scriitorul Ion Marin Almăjan în prezentarea romanului Veronicăi Balaj o cumplit de tristă poveste de dragoste.»

Gerhard Binder
Focus Vest, 28 martie, 2002

«După un număr însemnat de volume (poezie, proză, memorialistică), Veronica Balaj revine cu *Baltazara* (Ed. Augusta, 2001), o carte greu încadrabilă (roman? jurnal?) reuşită grafic pe care îți face plăcere s-o priveşti. Ilustrația copertei ne introduce fără echivoc, în conținut: metafora toboganului pe care alunecă, spre gol, un şir de cupluri, este explicată de autoare în primele pagini. Eroina – femeie trecută de pragul maturității – se refugiază la Azilul de bătrâni, loc unde semnele abandonului şi ale sfârşitului sunt prezente pretutindeni […]. Baltazara se contemplă şi urmăreşte, lucidă, (cu o

vagă şi aproape cinică autoironie) reacţiile: de le irepresibilul dezgust pentru tot ce e decrepit la, în aceeaşi măsură, irepresibilul gust de viaţă („iar mie, Doamne, îmi vine să dansez prin acest peisaj de vată.)“ […] În cele din urmă, mergând, cu o consecvenţă sui-generis pe plan psihologic şi cu o logică artistică bine articulată, pe traseul schiţat de la primele pagini, autoarea îşi conduce personajul spre un fel de voluptate a eşecului... […] cartea Veronicăi Balaj are similitudini cu scrierile de tip existenţialist şi, dincolo de fluenţa frazării, de acurateţea analizelor sufleteşti, de diversitatea relativă a tipologiilor face posibilă, după opinia mea, şi o lectură de profunzime: aceea pe care spaima de neant o poate genera. Stilul abrupt eliptic, cu „sufletul la gură“, sintaxa fragmentată, propoziţiile suspendate, caracteristice, de altfel, scrierilor semnate de Veronica Balaj, toate aceste „strategii“ ale prozei moderne slujesc în mod fericit textul, o cronică izbutită a disoluţiei eului, a disperării disimulate.»

Olimpia Bercea
Contemporanul, 20 mai 2002

«Poetesa are vechi state de serviciu (**horribile dictu!**): a publicat jurnal, roman, poezie, toate purtând tenta cotidianului de natură a trăda o meserie ce ţine de presa scrisă sau de audio-vizual (mai exact, de ambele). Poezia de faţă nu este genul de poezie zis feminină, refuză mistica poeziei de album vesperal pentru o poezie directă, frustă, neinhibată de intruziunea realităţii imediate. Chiar sintagma din titlu – *Cu îngerul la arat* – regăsită şi în poemul din incipitul volumului, trimite la o demistificare de factură postmodernă. Auto-scopia atinge, pe alocuri, note dramatice: „Sunt o oglindă hilară/şi plouă, şi plouă.../reflexele-n mine/se-ascund/m-ascund/nod al legăturii dinte mine / şi umbra de înger / ploaia...

Admirabile efecte scoate poeta din contrastanta fluiditate a trupului pusă în relaţie cu elementele – fapt de natură a o apropia de Ana Blandiana [...] Elementul acvatic bachelardian este invocat în

Lacrimi, rate ale sangvinității, *Ulysses, mon frere*, *Adriatica într-o vară cu pătrate portocalii*, după cum elementul ascensional (şi în genere pasiunea pentru ornitologie) se va traduce în stanțe de o acuratețe deosebită în *Dilemă, Ana ştia visul pe de rost, Pasărea din Pergam* sau *Douăzeci de acri de zăpadă*. Un amplu poem prin semnificațiile intrinseci este *Asklepios*, unde pune, subiacent, problema că şi poezia este o taumaturgie.

Alexandru Pintescu
Poesis, nr. 20, 1998

Iar tu când îți faci darea de seamă

iar tu când îți faci darea de seamă
vezi dacă mai e cineva împrejur
dă-ți seama dacă nu cumva
sfânta sfintelor te împinge afară
dă-ți seama de ce se înalță coloanele
templului la cer ca stâlpii de foc
în pustie
darea de seamă
e casa ta în care locuieşti întru
lungime de zile
poți fi fericit acolo şi protejat
depinde de ce temelie i-ai pus
depinde dac-ai citit-o pe Veronica Balaj
şi dacă te-ai dus cu îngerul la arat.

Pr. Dr. Theodor Damian
Vol. *Rugăciune în infern*, Editura Axa, Botoşani, 2000

Veronica Balaj din Timişoara, a cărei voce se face auzită şi prin intermediul radioului, este autoarea mai multor volume de poezie şi proză apărute în ţară, dar şi în străinătate. Între alb şi noapte este un volum bilingv, versiunea în limba engleză fiind semnată de Antuza Genescu. Acest volum poartă marca unui stil deja recognoscibil, un stil alert, la întrecere cu timpul, cu senzaţiile. Poezia se derulează caleidoscopic, cu ajutorul parcă al unui accelerator de impresii care, aglutinându-se, generează vraja unei emoţii pure, genuine, emoţionale.

Victoria Milescu
Universul cărţii, nr. 1-2/2003

„Veronica Balaj manifestă, prin urmare, o abil mascată preocupare pentru destinul contemporaneităţii contaminate de ignoranţă, pentru sinonimizarea ignoranţei cu modernitatea… autoarea nu poate masca tuşa feminină, în ambele sensuri: rafinament şi aciditate dizolvantă. Finețea detaliului şi a vaporoasei percepţii a trăirilor feminine …. Li se opune adesea exultanța…“

Pompiliu Crăciunescu
(*Orient Latin*, Revistă trimestrială de literatură şi arte,
an III, nr. 6 (17-18), 1995)

„Un roman de atmosferă, în care personajele se autodefinesc cel mai bine prin gesturi, atitudini, cuvinte, încât autoarea rar se vede silită a interveni cu comentarii caracteriologice. Adevărata artă a acestui roman stă, mi se pare, în paginile referitoare la întâlnirea lui Val cu fostul său profesor şi cu pictorul Alex, pagini în care Veronica Balaj reînvie lucruri şi întâmplări peste care de mult s-a aşternut uitarea. […]

S-ar putea să greşesc, dar, lecturând aceste pagini, gândul mă duce la **Jurnalul filosofic** al lui Constantin Noica, mai precis acolo unde filosoful zice: «Am găsit încă un om de care mă pot despărți. Căci un om plin, bogat, valabil, e unul căruia printr-un cuvânt îi poți spune nespus de mult. Vă strângeți mâna, vă uitați unul în ochii altuia şi s-a întâmplat ceva. E un pact între voi: (acum ne putem despărți). Căci orice v-ar despărți de acum înainte, sunteți doi oameni care **s-au întâlnit.**» […]

Eu nu susțin că așa stau lucrurile în cazul de față. Nu susțin că prin această grilă trebuie judecat gestul lui Val, sau că asta a fost şi intenția autoarei. […]

Dar este o carte vie, care se citeşte cu multă plăcere. O carte care emoționează. Pentru că e scrisă cu multă iubire. Din prea multă iubire.“

Adrian Laurențiu,
Zburătorul, serie nouă, an V, 1-2-3/1994

„Romanul Veronicăi Balaj, **Vara himerelor**, se vrea [..] mai sofisticat din punct de vedere tehnic. Autoarea alternează narațiunea de la persoana a treia cu cea de la persoana întâi, adăugând şi fragmente onirice sau plonjări în trecut. Veronica Balaj face o radiografie a psihologiei feminine, încercând să scoată la iveală toate frământările, ezitările, aspirațiile femeii înşelate. Şi adevărul este că autoarea timişoreană reuşeşte să ne prezinte o lume care, cel puțin pentru noi, bărbații, este şi va fi întotdeauna un underground inaccesibil. **Vara himerelor** este, aşadar, un univers al himerelor proiectat de cele mai misterioase zone ale conştiinței feminine.“

Iulian Ciocan,
Contrafort, an III, nr. 10 (124), octombrie 1996

Cred în puterea cuvântului

„...Cuvântul uman este atât de puternic şi de insinuant, încât îl va obliga pe om să încerce o imortalizare a acestui important ceva din personalitatea lui. Or, imortalizarea acelei fărâme nu se va putea face decât prin scris. Cartea, cuvântul scris, va fi un suport moral, un salvator pentru oricare dintre oamenii mapamondului în faţa eroziunii timpului. Cred în puterea cuvântului. Cuvântul ne leagă din epoci în epoci. El oferă Olimpuri, dar şi căderi. Te poate salva, te poate înnămoli, te poate întrista, dar te poate şi bucura. […] Cuvântul vorbit este, poate, la fel de important ca şi cuvântul scris. Cuvântul vorbit la radio zboară în eter, dar are un impact care poate să dăinuie în memoria sau în sufletul unui ascultător. Este un raport cu timpul foarte interesant: pe de o parte, ţi se pare că totul s-a volatilizat, iar pe de altă parte, cuvântul acela vorbit poate să trezească o suită de imagini, de idei, poate să-l oblige pe ascultător la o anume lectură, la un anume tip de gândire, poate să-l îndemne la o anume meditaţie sau poate, pur şi simplu, să-l facă să recepteze o informaţie pe care să n-o uite niciodată. Pentru mine, perspectiva înseamnă mult dinamism. Dacă aş putea, aş dărui cuvinte bune la toată lumea! Scriu numai când am timp, în general sâmbăta şi duminica. Lucrez acum la nişte texte rimate, dar eu le vreau proză. Colegii mei de breaslă, prozatorii, mi-au spus să nu mai trădez, să trec înapoi la proză.

Fragment din interviul cu Veronica Balaj, realizat de Constantin Buiciuc, *Actualitatea lugojană*, an III, mai 1999